

# МЪРИ ЛЕЙНСТЪР ОРЪЖИЕТО-МУТАНТ

Част 2 от „Медицинска служба“

Превод от английски: [Неизвестен], 1993

[chitanka.info](http://chitanka.info)

# I

*"При всякакви обстоятелства вероятността от неблагоприятни последствия е винаги по-голяма от нула. Но същата тази вероятност нараства многократно, ако продължителността на серията от действия или постъпки се увеличава. Ефектът от моралния контрол може да бъде представен като математически описано количество, процент с който се съкращава числото на вероятните неблагоприятни случайности. Разбира се, този процес може да се нарече с различни имена — разумно използване на вероятностите или просто благочестие. Но е сигурно, че този метод прави неблагоприятните последствия по-малко вероятни. Постъпки, определени като престъпления, математически не могат да бъдат оправдани. Например...*

„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“  
ФИТЦДЖЕРАЛД

Келхъун лежеше на койката си и четеше книгата на Фитцджералд „По въпроса за вероятностите и поведението на човека“. Корабчето му, собственост на Медицинската Служба, се носеше в хиперпространствен режим или наричан горно каране. Свръхсветлинната скорост и автопилотът не предоставяха на човек нищо друго, освен да си прахосва времето. Единствен друг член на екипажа, пръв приятел и помощник на доктора бе тормалът с гръмкото име Мургатрой, който се бе сврял в ъгъла на кабината, спеше свит на

кълбо и мъркаше доволно, като с опашката си бе завил чувствителния нос.

Сред тишината в каютата често се раздаваха някакви щраквания, шумове, скърцания. Този звуков фон бе необходим на човека, в противен случай можеше да превърти от мъртвата неподвижност на хиперпространствения полет.

Келхъун се прозя и обърна листа. Нещо се раздвижи, шумно щракна и един записан на лента глас произнесе:

— Пет секунди до излизане в нормалното пространство след края на сигнала.

Тържествено започна да удря метроном. Като постави листче на достигнатата страница, Келхъун затвори книгата, стана, наложи с волята си да отиде при пулта, където седна на креслото и се закопча с коланите.

— Мургатройд! — викна на тормала. — Тревичката е зелена, слънчицето свети, някой на гости ни лети. Отваряй очи, пристигаме!

Животинчето отвори едното си око, видя къде се намира доктора — в пилотското кресло, — протегна се и тръгна да си търси по сигурно място, където щеше да може за нещо да се хване. Големите светли очи внимателно гледаха Келхъун.

— Бинг-банг! — издрънча гонг от говорителя и глас започна да брой: — Пет... четири... три... две... едно...

Точно в мига когато бе казано „едно“, корабът изкочи в нормалното пространство. Усещането при това бе направо незабравимо. Стомахът на доктора сякаш се обърна наопаки, после се върна обратно и цялата тази процедура се повтори още два пъти. Започна нещо като замайващо главата стремително спускане по разширяващ се конус. Келхъун преглътна мъчително. Навън всичко се промени.

През илюминатора надникна ослепителното местно светило Марис. Съзвездието Кит остана някъде зад кърмата. Макар докторът да бе напуснал само преди три седмици щаба на Медицинската Служба, светлината на тези звезди е трябвало да пътешествува много-много години преди да дойде до същата тази точка, където да попадне в очите на човек. Третата планета в Системата величествено обикаляше орбитата си. След като провери данните, Келхъун доволно се облегна в креслото си, обърна се към тормала и каза:

— Пристигнахме благополучно!

— Чиуи! — пронизително изпя зверчето.

И размота опашката си, с която се бе захванал здраво за дръжката на сандъка, скочи на капака му и погледна екрана. Разбира се, изображението нямаше смисъл за него. То просто имитираше поведението на човека подобно на папагал, който подражава на произнесените думи.

— Това е Марис-3 — обясни Келхъун. — Виж само колко сме близо. С пръст да го докоснеш. Там сега има колонисти от Детра-2. Както се казва в рапорта, градът е построен преди две години. Колонията е станала доста солидна.

— Чи-чиуи — сякаш се съгласи Мургатройд.

— Дръпни се от пътя ми! — заповяда докторът. — Започваме да преминаваме на подходяща орбита за кацане. Сега ще изпратя съобщение, че пристигаме.

Стандартната маневра изискваше преминаване на вътрешносистемна тяга, за което бе необходимо доста време. Изминаха няколко часа преди да осъществи другото си намерение, когато защрака с копчетата на предавателя и поиска разрешение за кацане.

— Говори кораба на Медицинската Служба „Еклипус-20“. Моля, разрешете кацане. Съобщете ми координатите на космодрума. Нашата маса е петдесет тона. Повтарям — петдесет тона. Цел на посещението — планетарна санитарна инспекция.

Той се облегна на креслото и зачака. Задачата бе най-обикновена. Долу, в космодрума, трябваше да има решетка за кацането. Диспечерът ще съобщи координатите на точката в която трябва да увисне корабчето. Решетката ще протегне в космоса на пет планетарни диаметъра пипалата на полето за кацане, ще поеме кораба и внимателно ще го насочи към решетката, където ще го закотви. После Келхъун, като официален представител на МС ще започне сериозни преговори с властите на колонията и така ще си изясни обществената система на здравеопазване.

Докато чакаше отговор докторът разглеждаше диска на планетата.

— Ако се осланяме на картата — забеляза той, като по навик продължи да се обръща към Мургатрой, — градът се намира на брега

на този залив, недалеч от линията на терминатора.

Планетата най-после отговори и от говорителя се раздаде удивен глас:

— Какво? Какво казахте?

— Кораб на Медицинската Служба „Еклипус-20“ — търпеливо повтори Келхъун. — Моля, координатите за кацане. Маса петдесет тона. Цел — планетарна санитарна инспекция.

— Медицински кораб? — още повече се удиви гласът. — О, богове! — човекът се отмести от микрофона. — Ей, вие! Чухте ли това?

Настъпи тишина. Келхъун повдигна вежди. Не очакваше никакви затруднения. Той само трябваше да запознае медиците на Марис-3 с последните постижения в медицината. И ако тези постижения ги имаше вече на планетата, Келхъун трябваше да се убеди в това. Най-много до три дни той ще се върне на борда и ще отлети с доклад в щаба на Службата. Възможно бе, макар и малко вероятно, да отнесе със себе си и някаква новинка, измислена от местните медици.

Той нетърпеливо затропа с пръсти по дръжката на креслото. Паузата продължи прекалено дълго.

— Ей, вие горе! — прозвуча нов глас. — Чувате ли ме?

Келхъун вежливо отговори.

— Чакайте! — каза сдържано гласът.

Последва неразбрано мърморене. Хората долу, на петдесет хиляди мили разстояние, се съвещаваха около преподавателя. Последва щракане. Докторът отново повдигна въпросително вежди — ама това не влизаше в никакви рамки на нормалната процедура! Никой и никога досега не бееше оспорвал важността на МС. Щабът на местния сектор се намираще в съзвездието Кит. Сътрудниците работеха с двойно и тройно натоварване и самото съществуване на Службата зависеше от съгласието на колониите да помагат. Та нали МС е нещо като междузвездна клиника. В нея се събираха и от нея се разпространяваха новите начини на лечение и диагностика, от и за хиляди новоусвоени светове. Често местната служба влизаше в контакт с аналогичните щаб-квартири на съседните сектори. Например, новата технология за генна селекция само за петдесет години пресече Галактиката. Скоростта бе добра, като се знае, че полет в хиперрежим по права линия би продължил цели три години. МС си струваше вложените

средства и усилия. Десетки колонии оцеляваха само благодарение на помощта на медкорабите. И никъде досега на тях не им беше отказвано гостоприемство.

— Ей, вие долу, слушайте! — не издържа повече мълчанието Келхъун. — Какво става? Кога мислите да кацаме?

Мълчание. Секунди по-късно кабината се изпълни с оглушителен рев. Всичко вибрираше, подскачаше, тракаше и чукаше. Осветлението се изключи — бушоните бяха изгоряли. Засвири с неприятния си тембър клаксона за външни обекти. Индикаторът за температурата на корпуса направо засвятка. Вътрешното гравитационно поле първоначално се усили със скок, а после напълно изчезна. Пултът сякаш бе полудял. Няколко секунди продължи този хаос.

И всичко стихна. Мъртва тишина, безтегловност, тъмнина. Някъде наблизко жално мяукаше Мургатрой.

Келхъун си спомни за съдържанието на книгата, която четеше по време на полета. Следвайки канавата и той бе имал работа, мислено, с неблагоприятни последствия от едно или друго. Сега някой съвсем преднамерено бе се опитал да прекрати съществуването на медкораба.

— Изглежда, долу някой го сърбят ръцете — спокойно каза докторът. — И какво ги е ужилило?

Той натисна различни бутони за управление на екраните — трябваше да види, какво става навън. Камерите имаха сложна и сигурна система за предпазване, защото в космоса няма нещо по-безпомощно от ослепял кораб. Но въпреки надеждата на Келхъун екраните не светнаха. Следователно, предпазителите не са сработили навреме.

Косите на тила неволно се разшаваха. С привикването на очите към мрака Келхъун започна да различава слабото флуоресциращо светене на дръжките и вратите. Той добре си представяше, какво бе станало, друг вариант не бе възможен. Решетката за кацане бе зашлевила на медкорабчето силова плесница за гигантски лайнер от двадесет хиляди тона. Такава енергия би парализирала всеки прибор и изгорила всеки бушон. Това не може да е случайно съвпадение или нещастен случай. Те добре разбраха, с кого си имат работа, питаха втори път, заповядаха да чака... Да, опит за унищожаването на медкораба е налице.

— Възможно е — каза сам на себе си докторът в изпълнената с мрак кабина, — пристигането на медкораб, да е неизгодно за някои, като следствие на не чак дотам благородна постъпка и сега те се стараят да ме отстранят. На това ми прилича.

Мургатройд жално записка.

— И ми се струва — студено произнесе той, — че някой си заслужава добър ритник.

Обратната връзка!

Разкопча предпазните колани и с един скок премина кабината. Рязко отвори стоманената врата. Това което започна да прави, обикновено се върши от хора с дебели изолационни ръкавици и винаги в пункт за обслужване долу на космодрума. Чудовищна енергия бе необходима за навлизане в хиперпространството и не малка част се възвръщаше обратно в акумулаторите при появата в нормалното пространство. Сега Келхъун направи серия превключване с помощта на които тази енергия би могла да се хвърли на решетката, ако възникне такава нужда.

И той заплава обратно към пулта.

Нещо дръпна корабчето. Полето на решетката безжалостно затръска корпуса. Келхъун успя да се хване за креслото, но последващият тласък едва не го откъсна от там. Ако не беше се удържал, ускорението щеше да е сплеска при удара в стената. „Еклипус-20“ висеше на края на лост с рамо петдесет хиляди мили и с този лост се стараеха да го тръскаат. За това се изискваше специални превключвания и настройки на решетката за кацане. Някой ги правеше. Нов тласък в другата посока. Келхъун се стараеше да не изпусне спасителното кресло. Нов тласък. И още един. Но този път му провървя, хвърли го вправо в креслото.

Зад гърба му сърдито съскаше животинчето — носеше се из цялата кабина и напразно се опитваше с четирите си крака и опашката да се хване за нещо.

Келхъун едва успя да закопчае колана и новият тласък последва, ако бе закъснял и секунда темето му щеше да щурмува пулта като таран. Люшкането се ускори и главата му започна да се замайва. След особено силен тласък той за миг изгуби съзнание и бушуващата в мозъка кръв едва не разкъса вените. Пред очите падна мъгла, но всеки

път, когато ръката достигаше пулта, той се опитваше да задействува необходимата му верига.

Най-после уцели нужния бутон. Последва взрив — така изреваха акумулаторите, докато се разреждаха. Енергията полетя към решетката за кацане за части от секундата. В кабината замириса на озон, като след силен удар на мълния.

И всичко изведнъж утихна. Състоянието на пълен покой изглеждаше като неприлично блаженство. Докторът започна с треперещите си пръсти да заменя изгорялите бушони. Лампите премигаха и светнаха, но екраните останаха слепи. Келхъун искрено изруга, а Мургатройд изсъска, като продължаваше да виси на стелаж за инструменти. Индикаторът за външни предмети показваше, че на някакви си четиридесет и кусур хиляди мили в пространството плава коварната планета Марис-3. Температурата на външния корпус се бе повишила с петдесет и шест градуса, генераторите за изкуствена гравитация заработиха нормално и безтегловността изчезна. Само тези проклети екрани... Човекът няколко секунди се бори със себе си и успя да надвие безсилната ярост, която заплашваше да го обхване.

— Чи-чиуи-чи-чи! — отчаяно записука Мургатройд. — Чи...

— Трай там! — отрязва го докторът, — достатъчно работа си имам. Представи си само, някакъв шегаджия там долу е открил нов начин за използване на решетката за кацане. Средство за убийство! Тресе ни като куче хваната котка. Но и аз успях с нещо да го поизгоря.

Всъщност, едва ли. Енергията, която им хвърли, най-много да е разтопила трансформаторите на решетката — какъв ли фоерверк се е вдигнал! — но в никакъв случай не е проникнала до пулта за управление, където се е намирал този изобретател.

Лицето на доктора се промени — той се опита да си представи възможностите за управление на слепия кораб. Електронният телескоп! Той не беше включен и не би следвало да е изгорял като панорамните екрани. Келхъун натисна копчето. Ура! Над главата му възникна звездното небе.

— Чиу-чиу-чи! — възторжено прокоментира Мургатройд.

Келхъун погледна зверчето и намери причината. Въпреки че инструментите бяха здраво закрепени в гнездата си, опашката на зверчето бе затисната.



— Постој така известно време — помоли пријателя си докторът. — Нужно е да си дадем вид на неуязвим кораб, иначе те ще опитат по друг начин. Трябва нещастната случайност да превърнем в щастлива.

По време на схватката с решетката за кацане кораба бе изгубил ориентацијата си и сега летеше в неопределена посока с неопределена скорост. Келхъун вклучи коригиращите ракети. Заработиха снопове високоимпулсни дјози, дебели колкото един молив. Корабчето започна да завива.

— Само не по права линија! — напомняше докторът сам на себе си. И избра такава спирала, която да създава илјузија за случайно вклучване на двигателите. Същевременно изхвърли през борда наптрупаната смет. От повърхноста на планетата това можеше да изглежда като взрив вътре в корпуса.

— Сега... — пред окото на телескопа се понесе планетата.

Повърхноста се оказа опасно близка, но това бе ефект на увеличаването. Пот изби по челото, кога то от индикатора за външни предмети разбра, че Марис-3 се е приближила с хиљада мили.

— Виж ти! — измормори той.

Непрекъснато изменяше спиралниот курс. Добрата подготовка по тактика на космическиот бой би му дозволило да напращава корабчето по нај-изгодниот курс-ускорение, но тогава на планетата биха се сетили, че го упращава ловък пилот. Никој не трябваше да предвиди маневрите му. Когато в полезрението на телескопа се оказа планетата, тој тръгна по права линија, напраща няколко снимки и отново изпадна в свредел падајки надолу и същевременно преминавајќи от бясно въртене в хаотични премјатание, а после се понесе успоредно на повърхноста и предложи на набљудателите представлението — луд кораб без пилот.

На височина петстотин мили тој вдигна капаците на илјуминаторите и видя по небото ярките звезди. На десниот борд се разпращаше мори от тьмнина — носеше се над ноцната страна на планетата.

Време беше за спускане. На височина четирестотин мили индикаторът за външно налягане се помести от нулата. Докторът веднага напраща неколку прости сметки на ум, като сравни статическото налягане на тази височина с динамическото от двијението на кораба. Показалецът не трябваше да мърда от нулата.

Веднага измени курса на сто и осемдесет градуса и започна да забавя скоростта, докато стрелката се спусна на нужното място.

Корабът продължаваше да се спуска. До повърхността оставаха двеста мили. Пред него се показа ярката линия на изгрева. Още сто мили височина надолу. Той си позволи да изключи двигателите и корабът започна да пада свободно.

На височина десет мили той започна да търси признаци на изкуствено лъчение. Електромагнитния спектър беше пуст, ако не се смятаха пуканията на буря на хиляди мили от кораба. На височина пет мили индикаторът на външни предмети се развълнува и посочи, че се движат над планина. Келхъун направи завой и намали до минимум скоростта.

На две мили разстояние от повърхността заработиха ракетите за кацане. Като наблюдаваше гористите склонове докторът постигна относителна неподвижност на кораба и започна да се спуска отвесно. Тънките фокусирани струи на дюзите биеха право надолу.

Траекторията се оказа доста добра, дори направо идеална. Корабът се спускаше сред запалените дървета като в огромна шахта. Пламъкът изрови дълбока яма и достигна скалната основа. Камъните се затопиха. В този миг „Еклипус-20“ докосна почвата. Наоколо се разлетяха листа и клони.

Келхъун изключи двигателя. Чу се скърцане, поклащане, корабът се наклони и... замря на място. Опорите здраво се бяха захванали за повърхността.

— Е — възкликна Келхъун, — сега мога да ти помогна, Мургатройд.

Датчиците за радиация съобщаваха само за далечна буря. Само минута по-късно той включи външните микрофони, доста почувствителни от човешките уши.

В кабината се разнесе свиренето на вятъра над върховете на планината, шума на листата и сред него се промъкваха звуците на живата природа — чуруликане, хлопане на криле, ръмжене, тракате. И според тези звуци местната фауна се представяше като невероятно мирна. Келхъун намали звуците и ги превърна в ненатрапчив фон, в концерт на нощни същества, който за човешкото ухо винаги се свързваше с пълната безметежност.

Сега можеше да се захване с изучаването на направените снимки, докато се намираше над града. Точно там се намираше решетката, която изцеди целия му запас от енергия, без която той не можеше да се върне обратно в щаба на МС.

На снимките се виждаха и най-малките детайли. Градът бе обкръжен от пръстеновидна мрежа шосета и автостради. Жилищните комплекси приличаха на кръгли медалиончета, а изобилна зеленина изпълваше пространството между зданията на столицата. Виждаше се и решетката за кацане — обширна конструкция от стоманени тръби висока половин миля и с диаметър цяла миля.

Но на пътищата не се виждаха коли. Нито пешеходци на улиците. На покривите нямаше кацнели въртолети и изобщо не се забелязваше хвъркат транспорт. Градът изглеждаше напуснат или в него никога не бе имало жители. Зданията бяха в пълен порядък. Автострадите не бяха успели да обраснат с трева.

Но градът бе пуст и мъртъв!

Кой тогава бе направил такъв успешен опит за унищожаването на медкораба?

Докторът мълчаливо се посъветва с Мургатройд.

— Какво мислиш за това? — каза той след известно време. — Имаш ли някакви предложения?

— Чи-чиуи! — бе мъдрият отговор на животинчето.

## II

*„... Цел на човешката дейност винаги се явява придобиването на желан субективен опит. Желанието корелира интензивността и продължителността на действията. Лего може да се изчисли привлекателността на различните степени интензивност за дадения индивид. Въпреки това, необходимо е да се отчитат вариациите на продължителност, ако ние искаме да определим вероятността за извършването от тях на дадена постъпка. Продължителността зависи от чувството за време на индивида, правилността му и изтънчеността. Измерването на чувството за време...“*

„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“

ФИТЦДЖЕРАЛД

В крайна сметка Келхъун напусна кораба си, откри обработваемото поле и мъртвеца в него. И още много други неща. Но сега той беше объркан. В ранните зори на първото утро той внимателно анализира електромагнитния спектър. Изкуствени сигнали нямаше. Но външните микрофони около пладне доловиха далечен рев на реактивни двигатели и като погледна нагоре докторът видя бялата ивица на инверсионната следа. Следователно „те“ търсят изкуствения кратер от падналия медкораб.

И този факт опровергаваше предположението за необитаемостта на планетата. Градът изглеждаше пуст, но някой се опита да го унищожи. Там трябва да има някакви хора. Явно те се страхуваха, че

инспекторът на Медслужбата може да открие неща, за които същата тази служба не бива да знае. И какво е това нещо в дадения случай?

Логическо обяснение за поредицата от противоречия засега нямаше. На Марис-3 трябваше да живеят цивилизовани хора. Но те постъпваха по съвършено нецивилизован начин. Следователно...

Келхъун продиктува кратък отчет за станалите събития и постави лентата в аварийния предавател. Ако го търсят от космоса, той ще предаде съдържащата се информация. После докторът внимателно екранира или изключи останалите вериги, с едничката цел да не открият кораба по енергетичните излъчвания. Пригответи необходимите му съоръжения и заедно с Мургатройд напусна кораба. Разбира се, насочи се право към града — там се криеше коренът на злото и се намираше отговорът на всички въпроси.

Пътешествието на собствен ход се оказа нещо не съвсем привично, но не чак толкова уморително. Растителността му се стори позната. Марис-3 бе планета от земен тип, а светилото се отнасяше към класа на жълтите джуджета, където се подвизаваше и слънцето. А подобните условия, при еднаквата сила на тежестта и състав на атмосферата, при еднаквата сила на осветеност, би следвало да създаде подобни организми. На планетата се виждаха и тревисти растения и дървета, а също и някои промеждутъчни форми. Аналогията трябва да се разпростира и на животинския свят, заемащ паралелни екологични ниши.

Така че този свят изглеждаше някак си обичайно, чисто земно. Това, което срещаше по пътя си, напомняше на дивите кътчета на родната планета и не приличаше на съвсем нов свят. Но срещаша се и странности. Например едно тревоядно животно без крака пълзеше като змия. Или птичката прилична на гълъб, но по крилата вместо пера се виждаха пъстроцветни люспи. Срещаша се създания живеещи в симбиоза и Келхъун с радост би узнал дали това са екзотически симбиоти или само форми на един вид организми, наподобяващи самките и самците на зимните светулки.

Но пътят към града не беше къс и време за биологически изследвания не оставаше. През първия ден на похода той търсеше подходяща местна храна, с единствената цел да съхрани непокътнат неприкосновенния запас. Добре му помогна Мургатройд. Малкият тормал изпълняваше едновременно няколко полезни функции в

екипажа на „Еклипус-20“. Той не беше просто забавно зверче, което насмешливо да подражава на човешкото поведение, но принасяше и определена полза. Мургатройд гордо пристъпваше на задните си лапи до човека, понякога затичваше на четирите си крака и нещо с интерес изследваше.

Докторът забеляза как то ухапа стеблото на непретенциозен храст и като го опита на вкус, погълна парченце от него. Келхъун запомни вида на растението, отрязва един образец и го прикрепя към кожата на ръката си над лакътя с помощта на еластичен бинт. Дори след няколко часа нямаше алергична реакция и той се реши да го опита. Вкусът се оказва познат — нещо между аспарагуса или шпинат, зелената маса на който запълваше добре стомаха, но иначе не чак толкова хранителен.

Буквално след няколко минути тормалът помирише плод с такъв разкошен вид, че неволно привличаше погледа, но не пожела да го докосне и побягна нататък. Келхъун запомни и това растение. Тези животинки се отглеждаха в щаб-квартирата на Медслужбата заради някои техни много ценни свойства. Стомахът им бе чувствителен и обмяната на веществата бе подобна на човешката, ако ядеше някаква храна, то с 99% сигурност, тя ставаше и за човек. И разбира се обратното — не биваше да се докосва онова, което зверчето отхвърляше. Но друга бе истинската ценност на тормалите!

Спряха се за нощуване. Келхъун запаля огън от някакво растение, което приличаше на кактус, като го поля с горящо масло. Около растението издигна сбита пръст като стена и се получи нещо прилично на нагревателен елемент на електрическа печка. Излъчваната светлина бе достатъчно силна дори за четене и докторът дори разтвори една книга, но бързо се умори и започна да се прозява.

Разбира се, в Медслужбата не биха постигнали много, ако не умееха да прогнозираят поведението на хората. Как иначе ще провериш истинността на пациентите или местните власти? Но днес бе изминал пеш доста голямо разстояние. Трябваше да си почине. Погледна зверчето, което седеше в същата поза като него и внимателно се вглеждаше в собственото подобие на книга — голям плосък лист.

— Мургатройд — каза Келхъун, — Сигурен съм, че всеки шум от мрака ще изтъкуваш като признак на нежелателен субективен опит

или казано с други думи, като опасност. Затова, чуеш ли някой да се приближава към нас, дай ми знак. Благодаря ти предварително.

— Чхи! — отвърна кратко тормалът.

Докторът се напъха в спалния чувал и веднага заспа.

На другия ден, в разгара на утрото, те достигнаха очертанятията на някаква нива, засята с царевица. Полето бе добре обработено, явно семената за посев бяха докарани от заселниците и бяха за заселниците. Докторът реши да разгледа нивата и по нея да определи, кога са се появили тук фермерите. И съвсем неочаквано се оказа пред труп на човек.

След първата възбуда, Келхъун се зае да оглежда умрелия — или загинал? — без излишни преживявания, от чисто медицинска гледна точка. Какво се бе случило с този човек? Съдейки по вида му, бе умрял от глад. Изтощението му се забелязваше от пръв поглед. Но той едва ли е бил фермер. Въпреки че до града бе далеко, той бе типичен гражданин, доста заможен, ако се съди по дрехите и няколкото украшения. Впрочем, в сегашната епоха скъпоценностите подсказваха повече вида на дейност на притежателя им, отколкото на нивото на състоятелност. По джобовете му имаше пари, документи и няколко фотографии, а също и различни дреболии, така присъщи за този вид хора. Това беше типичен държавен служител и нямаше никакви причини да умира от глад.

Още повече до това поле покрито със зряла царевица. Стъблата на растенията се извисяваха нагоре далеч над човешкия бой. А до трупа се намираха няколко изгризани кочана. Един от тях не беше довършен до край. И ако този човек не можеше да смила тази храна, стомахът му би се подул. Но той бе напълно нормален. Така, той бе ял сурова царевица, организъмът му бе поел храната и въпреки това човекът бе умрял от глад.

— Келхъун се намръщи.

— Мургатройд — обърна се към зверчето, — какъв вкус има този кочан?

Наведе едно стебло, откъсна великолепия мамул и го очисти от листата. Меките жълти зърна апетитно замирисаха. Тормалът с наслаждение започна да ги гризе.

— Следователно, той не е умрял от царевицата — мрачно изрече докторът. — И не от изтощение. Това противоречи на фактите. Той е

бил длъжен да умре, с 90% сигурност, от глад.

Нужно бе да почака. Мургатройд се справи с последните зърна и коремчето му забележимо се опна. Келхъун му подаде втори кочан и зверчето с не по-малко апетит погълна и допълнителното.

— Доколкото знам от писаната и неписаната история на Медслужбата, никой още не е успял да отрови тормал — говореше си сам докторът. — Системата за хранене веднага вдига тревога, щом усети нещо вредно. Ако царевицата не беше годна за храна, ти вече би започвал да повръщаш.

Но Мургатройд лапаше с апетит и като си напълни стомахчето до край с явно съжаление блъсна настарана остатъка, на който се виждаха още доста ярко-жълти примамливи зърна. После си избърса мустачките отляво, очисти езика си и се прехвърли на мустаците от дясно и като свърши тази важна дейност, каза със задоволство:

— Чхи!

— Прекрасно — похвали помощника си докторът. — Този човек не е умрял от глад. Колкото отиваме по нататък, толкова по-страшно става.

В походната раница, имаше, разбира се, лабораторна чантичка с комплект инструменти. При полевите изследвания анализите се извършваха по стандартна методика. Докторът се намръщи, взе образец и като стоеше прав, изпълни всички операции. Когато процедурата свърши, той погребва, доколкото успя, трупа и отново потегли. Настоянието беше мрачно и по челото пробягваха дълбоки бръчки.

Така измина почти половин час без да разменят нито дума. Мургатройд след обилния обед предпочиташе да тича на четирите си крака. Изведнъж Келхъун се спря и решително каза:

— Е, дай сега и теб да проверим, Мургатройд!

Първо прослуша пулса на зверчето, после се зае със отделянето на влага от кожата през порите, накрая с честотата на дишане. Издишвания въздух бе прокаран през анализатора, чрез който определи основните показатели на обмяната на веществата. Тормалът бе свикнал с тези процедури и спокойно се подчини. Резултатите не противоречаха на очакванията — Мургатройд бе в абсолютна форма.

— Ама, че работа! — сърдито извика Келхъун. — Мъжът е умрял от изтощение. В тъканите му практически няма никакви



мазнини. Той е ял царевицата, смилал я и умрял от глад. Защо?

Мургатройд неволно се размърда, сякаш именно той бе виновен за това. „Чхи!“ — произнесе въпросително и жално погледна човека.

— Ама, никак не ти се сърдя — успокои го докторът. — Но дявол да го вземе...

Той прибра в раницата полевата лаборатория и те отново поеха пътя си. Но след десет минути трябваше да спрат.

— Какво в същност е станало? Май изводът ми не е правилен. Той е ял и организъмът му е приемал храната. Но защо тогава е умрял от глад? Защото е престанал да се храни? Това е невъзможно, но така се случило.

— Чхи! — пропищя самоуверено Мургатройд.

Докторът мрачно въздъхна и те продължиха пътя си. Човекът не е умрял от някаква болест — това е така ясно. Поне не непосредствено. Анализът на тъканите говори, че те са работили нормално до последния миг. Значи, организъмът като цяло изведнъж е престанал да функционира. Той е престанал да се храни?

— Човекът е живял в града — измърмори недоволно Келхъун. — А до там е така далеч. Какво е търсил тук?

Няколко крачки направи в нерешителност, преди да продължи. Възможно ли е, гражданинът просто да се е заблудил?

— Той е от града — продължи докторът да разсъждава на глас, — и го е напуснал. Градът е практически празен. Там са само нашите неосъществени убийци. Бил е построен за преселниците, нивята са били разорани и засяти. Градът не е помръднал от мястото си, по полетата узрялата царевица чака някой да я събере. А къде се намира населението?

Той се намръщи и погледна в краката си. Животинчето също се намръщи, но при него това не стана така добре.

— Той е бил принуден да напусне града? Болест ли го е прогонила? Епидемия?

— Чхи! — без особено доверие се произнесе Мургатройд по въпроса.

— И аз не знам — съгласи се докторът. — Той е умрял сам. Не е бил убит. Възможно, изчезнал е от града, защото се е спасявал от същите тези хора, които ни нападнаха. Те са се опитали и него да убият? Но защо? И защо ни нападнаха? Защото сме от Медицинската

Служба ли? И в щаба да не узнаят, че тук е възникнала епидемия? Направо за смях!

Животинчето почна да обикаля някакво растение, помириса го и реши, че не представлява интерес и се върна при доктора.

— Това никак не ми харесва — каза той. — Всяка екологическа система има лешояди. Някой от тях са с крила. Ако градът е пълен с трупове, над тях биха кръжали хиляди птици. Къде са те? И ако наистина бе възникнала епидемия, корабът на Медслужбата биха го приели с радост! Какво ни подсказва това, Мургатройд?

Но на животинчето му беше просто скучно. Докторът прекалено често се спираше и те се придвижваха така бавно.

— В природата не се срещат парадокси — изрече мрачно Келхъун. — Само когато човек се намесва... резултатът прилича на чума, по време на която нападат кораба на Медслужбата. Тук има нещо мръсно. Тук, в космодрума и въобще навсякъде. Трябва да си отваряме зорко очите, Мургатройд!

Той закрачи бързо и животинчето пусна ръката му и затича напред на разузнаване. Показа се нова верига от хълмове.

След час се добраха до тях. Това бяха изтощени от времето остатъци на древна планинска верига, чиито върхове сега не надминаваха хиляда хиляда и петстотин фута височина. На билото се спря. Времето и мястото бе подходящо да почине, да се огледа и да запомни видяното. Плавните вълни на местността отиваха към хоризонта, където се сливаха със синята ивица на морето. Вляво нещо белееше.

Келхъун въздъхна и вдигна бинокъла си.

Това бе единственият град на Марис-3, столица на колонията от планетата Детра, където бе така пренаселено. Още от начало бе планирано население от сто хиляди души. Тук щеше да бъде ядрото на прекрасна цивилизация, която впоследствие би се вляла в съобществото на обитаемите светове.

Разбира се, бинокълът не можеше и да се сравнява с електронния телескоп, но и това което се виждаше през окулярите му, бе напълно достатъчно. Градът бе съвсем цял и идеално празен. Той не изглеждаше мъртъв, а като замразен. Пред погледа се точеше една автострада, но на нея не се виждаше и едно движещо се петънце. Пътят и небето над града бяха пусти.

Докторът стисна устни и се прехвърли на местността около града. Квадратните и правоъгълни полета бяха добре обработени. Отначало почвата е била очиствана от мощни булдозери, с които са се премахвали всички местни семена, корени и дори микроорганизми. После са били разпиляни във вид на аерозол земни почвени бактерии, азотосвързващи и съдържащи фосфор, които живеят в симбиоза със земните растения. Но преди това са извършили серия от контролни опити, да си изяснят, как тези бактерии ще живеят в условията на местното бактериално обкръжение. И едва тогава са започнали да сеят.

Познатата гледка на люлеещи се житни поля, притежаваше зелената отенък, който с нищо друго не може да се обърка. Прадедите на тези растения някога са процъфтявали на Земята и сега следваха нейните деца по цялата Галактика.

— По нивите може да се съди за хората — каза докторът. — Ето, на тези които са отпред, няколко седмици не е стъпвал човешки крак. Полетата са добре обработени, браздите са прекарани равни и прави, видът на растенията е прекрасен, но има признаци на изоставяне. С тези ниви никой не се занимава.

Животинчето разглеждайки с умен поглед разгърналото се поле, размишляваше над произнесените думи.

— Накратко казано — заключи Келхъун, — ние се набъркахме в някаква история. Населението е практически нула. Иначе със съвременните машини дори един човек би обработвал огромна площ. Тук по най-решителан начин са променили плановете си. Няма на какво да се надяваме. Без връзка в щаба няма начин да се върнем. От нашата помощ те нямат никаква нужда, въпреки че Медицинската Служба е получила питане от инспекцията на колониите. Или някой изведнъж е изменил намеренията, или решетката за кацане се командува от други хора.

На това място Мургатройд произнесе дълбокомислено:

— Чхи!

— На онзи нещастник, който погребях, помощ би му потрябвала непременно. Възможно, населението да се е разделило на две групи. Едната помощ не търси — и тя ни затръска така яростно на орбитата. На втората... помощ им е нужна. Следователно, има противоречие, сблъсък от определен род...

Той намръщи вежди и се вгледа в хоризонта. А животинчето, съвсем по човешки, изправено на два крака, с лапа на очите против слънчевата светлина, гледаше на другата посока. Нищо особено не се забелязваше.

— Нека направим следното предположение, Мургатройд — измърмори докторът. — Мъртвеца, хората в космодрума, молбата за инспекция. Каква е връзката между тях?

Животинчето бе вперило очи в храстите на педесетина фута отляво. Докторът тръгна надолу по склона, а Мургатройд в позата на увлечен наблюдател не помръдна. Гърбът на крачещия човек бе обърнат към храстите.

Нещо басово и мелодично зазвуча, като дебела натегната струна. Блъскането в гърба застави Келхъун да се спъне и да падне. На земята замря неподвижно. От него стърчеше дебела стрела.

Мургатройд подскочи и се хвърли надолу, към човека и възбудено започна да подскача около стопанина си. Предните лапки комично се вцепиха в жест на отчаяние. Той се опита да дръпне Келхъун за ръката, но не успя да го помръдне.

Из храсталака се появи младо момиче. Тя бе много слаба, направо измъчена, макар дрехите и да подсказваха за състоятелност и принадлежност към гражданите. В ръцете си държеше някакво примитивно оръжие. Като дойде до доктора, тя се наведе и задърпа стрелата.

Тогава докторът се съживи и дръпна момичето за ръката. Тя неочаквано леко — впрочем не чак толкова неочаквано, ако се има предвид измъчения и вид, — се изгърколи на земята. Опита се да се съпротивлява, но силата и изненадата бяха на страната на Келхъун. Девойката изведнъж задиша често и тежко и прекрати съпротивата.

Мургатройд възбудено танцуваше край борците.

Докторът бързо скочи на крака. Момичето лежеше в краката му и се задъхваше.

— Честна дума — с професионален тон произнесе докторът. — Като лекар мога да кажа, че най-добре е да лежите в леглото и да не скитате из храстите, откъдето да стреляте по непознати. При това от такова нещо. Отдавна ли боледувате? Сега ще ви прегледам. Ние с Мургатройд отдавна се надявахме да срещнем някой от вас, местните

жители. Но единственият когото видяхме, нищо вече не можеше да ни разкаже.

Той свали раницата си, сърдито издърпа стрелата и я погледна. Врѣх нямаше, тя бе просто една заострена прѣчка.

За щастие походната лаборатория не беше пострадала. Той се съсредоточи над експрес анализа на неудачната убийца.

Състоянието ѝ беше тежко. Веднага, се забелязваше силното изтощение на организма. Очите на задѣхващото се момиче бяха потънали дълбоко и тя със усилие вмѣкваше въздух в дробовете си, което явно не ѝ носеше никакво облекчение. Тя не каза нито дума и загуби съзнание.

— Така — произнесе тържествено Келхѣун, — Дойде време и за теб, скѣпи Мургатройд, да се появиш на сцената. За такива случаи сме те възпитавали.

Той енергично се захвана за работа.

— Освен чувствителното смилане и системата за изработване на антитета, приятелю, не би ти попречило да имаш и инстинкта на кучепазач. Иначе следващият път някой друг може по-добре да ми простреля гърбината от тази наша млада пациентка. Ти се огледай наоколо дали не бродят и други врагове, а?

— Чхи! — съгласи се тормалът, въпреки че нищо не беше разбрал.

Докторът намери вената на момичето заби иглата, взе известно количество кръв и с нея направи инжекция на зверчето. То не усети никаква болка. На това място още когато беше само на една седмица с операция бяха прекъснали нервните краища. Половината кръв отиде в Мургатройд, останалото количество в микроампулата на експресната лаборатория.

— Ще ти кажа като на колега — съобщи докторът, — че Вие навярно вече сте забелязали симптомите на кислородното гладуване. Какъв абсурд на този свеж въздух, където и ние заедно с нея свободно вдишваме кислород. Парадокс, нали Мургатройд? Но да работим бързо. Как да и помогнем, като нямаме под ръка кислород?

Той погледна внимателно девойката. Припадъкът и беше дълбок. Признаците, както при мъжа край церевичака, на изтощение ясно се виждаха, само че тя бе на по-ранен стадий. Лѣка и стрелите — оръжието за убийство — не съответствуваше на оръжието с което

разполагаха хората от космодрума. Тя едва ли принадлежеше към тяхната група и дори възможно бе да е избягала от града под заплахата на смъртта.

Келхъун отново съпостави фактите и високо изруга, обхванат от мъка и злост. И веднага се прекъсна, като се страхуваше тя да не го чуе.

Но тя не идваше в съзнание.

### III

*„Този фактор на човешко поведение, който наричаме «самоуважение», притежава любопитно свойство на съдържане. При общуване с други хора той кара говорещият да не споменава нещата от неблагоприятните случайности, които, както гласи теорията на вероятностите, задължително се случват. От друга страна този фактор поощрява предаването на сведения за благоприятните случайности. Така в културите практикуващи «самоуважение» нараства атрофията на принципите, водещи към такъв тип поведение. Упадъкът на обществото донася неудачи на неговите членове в съответствие с законите на вероятностите...“*

„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“  
ФИТЦДЖЕРАЛД

Тя постепенно и много бавно идваше на себе си, като след кошмарен сън. Когато отвори очи и блуждаещият и поглед попадна на Келхъун, то в него можеше да се прочете само застинала ненавист. Ръката и помръдна, пръстите се запромъкваха към ножа на колана, въпреки че той едва ли бе някакво опасно оръжие — просто кухненски прибор. За всеки случай докторът го прибра. Някаква неопитна ръка бе наточила острието, явно след дълго търкане в някой камък и го бе превърнала почти в игла.

— Като лекар, който се занимава с лекуването ви, забранявам да бодете хората с такова шило — поклати глава Келхъун. — Нищо

хубаво няма да постигнете. Аз съм доктор Келхъун от Медицинската Служба на вашия сектор. Пристигнах да проведа планетарна инспекция. Но визитата ми, изглежда не е по вкуса на някакви личности в града и те се опитаха да ме премахнат. Избраха прост начин — затръскаха кораба ми с полето на решетката за кацане, с едничкото намерение да ме размажат по стените на кабината. Трябваше да кацам аварийно и сега искам да знам най-последно, какво става тук.

Към бликащата ненавист се добави частичка съмнение.

— Ето удостоверението — показва докторът жетона, официален документ от високо ниво, който му даваше обширни пълномощия, разбира се, само в случай, че местните власти способствуват пратеника на Медслужбата в благородните му намерения.

— Естествено, подобен жетон може и да се открадне. Но имам свидетел, който е готов да потвърди думите ми. Слушали ли сте нещо за тормалите? Мургатройд ще бъде моят поръчител.

Той повика малкото пухкаво зверче. Като се приближи внимателно тормалът вежливо подаде предната си лапка, изпищя знаменитото: „Чхи!“; и започна да опипва пулса на момичето, подражавайки на по-опитния си колега.

Докторът мълчаливо наблюдаваше момичето, а то гледаше Мургатройд. Слуховете за тормалите отдавна бяха обиколили обитаемата Галактика. Бяха ги намерили на планета в системата на Денеб. Та се оказаха приятни и симпатични домашни животинки, но освен това се откри необикновената им способност да изработват имунитет към всички болести, а такива човек бе посял доста по космическите пътища. Името на изследователя, открил това свойство, не се бе запазило, но тормалите станаха не просто спътници на служителите от Медицинската служба. Те бяха малко и присъствието им служеше като сигурна визитка за космическите лекари.

Момичето произнесе с труд:

— По-рано трябваше... сега е късно. Аз мислех, че... вие сте от града...

— Там отивам — каза Келхъун.

— Те ще ви убият.

— Напълно е възможно — съгласи се докторът. — Но да говорим за друго. Вие се нуждаете от помощ, а аз съм представител на



Медицинската Служба. Подозирам, че тук е започнала някаква епидемия. И някой в града не иска да види доктор от службата на планетата. Между другото, интересно оръжие имате.

— Един човек от групата ни имаше... хоби за древните видове оръжие. Каква колекция само притежаваше: лъкове, стрели, копия, а това е арбалет. За него не е нужна енергия, както за бластерите. Ние избягахме от града, а после той се върна и си взе колекцията. Така се въоръжихме.

Келхъун кимна. Най-доброто начало на разговор с пациент е на някаква странична тема. Но това което разказваше момичето попадеше точно в желаната от него тема. Освен това той сега знаеше и положението ѝ в обществото. Въпреки че на повечето планети нямаше разделение на класи по степента на доходите, социални групи по сходство на вкусовете, интереси, мястото на жителство продължаваше да остава добра основа за положителните отношения между хората. Докторът си припомни старомодния термин „Висшия слой на средната класа“, който нищо вече не значеше в икономиката, но бе запазил определено съдържание в медицината.

— Трябва да запиша историята на болестта. Как ти е името?

— Хелън Джонс — каза уморено момичето.

Той държеше микрофона колкото се може по-близо до устата и, че думите да се запишат ясно. Професия — статистик. Тя влизаше в административната група по строителството на града.

След изграждането на града повечето строители се бяха върнали обратно на Детра-2, но Хелън заедно с административната група бе останала да помага на пристигащите заселници.

— Почакай — прекъсна разказа и доктора. — Ти спомена за бягство от града. Хората, които са останали там от вашата група ли са? И ако не, откъде са се взели?

Тя бавно поклати глава.

— Не знам... Те се появиха след епидемията.

— Гледай ти! Кога започна епидемията? Как стана това?

Тя продължи разказа си, като често прекъсваше от слабост. Епидемията бе започнала сред последната група строители, които трябваше да се завърнат на Детра-2. В града те бяха около хиляда души от всички класи и професии. Болестта отначало започнала сред работещите на обширните ниви и се разпространила преди да я

забележат. Някакви особени първоначални симптоми нямало, освен общо отпадане и нервно потискане. Работниците престанали да спорят и да се карат. Обикновено здравите хора се държат умерено агресивно и караниците между тях стават някак си от само себе си. Но сега на спорове сили не останали.

После се появило задъхването, на болните не стигало въздух. Симптомите открил един лекар, който ги забелязал у себе си и изведнъж започнал да се задъхва. Той проверил обмяната — анализите показали, че е изключително ниска — на веществата си и заподозрял нещо сериозно.

— Каж ми — прекъсна я Келхъун. — Вие сте статистик, но употребявате медицински термини. Откъде са ти известни?

— Ким учеше медицина — уморено каза момичето. — Ние... трябваше да се оженим.

Докторът кимна.

— Продължавай, моля те.

Често Хелън трябваше да си почива, да събира сили и тогава да продължава разказа си. Задъхването сред жертвите на епидемията се засилвало. Скоро дори и най-обикновеното движение, например изправянето на крака, предизвиквало посиняване, като от удушаване. За ходене въобще не можело да се мисли. Скоро болните можели само да лежат неподвижно. Губели съзнание и умирали.

— А какво казаха лекарите за това?

— Ким би могъл по-подробно да разкаже — прошепна момичето. — лекарите опитаха направо всичко възможно и работеха до припадане. Те успяха да предизвикат подобни симптоми в опитните животни, но вируса не откриха. Ким каза, че не са получили чиста култура. Просто не си го представям! По нито един метод не можеше да се отдели носителя на болестта, а тя независимо от това беше и заразна.

Келхъун се намръщи. Появяването на нови патогенни механизми е малко вероятно, но ако с нормалните методи не са успели да отделят носителя на болестта... Това е работа само за Медицинската Служба. И тези хора се опитаха да не го пуснат на планетата? Описанието на болестта също даваше храна за любопитни съпоставки.

Носителят на болестта с успех се криеше от изследователите. Но такава способност не носи на микроба изгоди в естествени

условия, където няма никакви причини да се крие от електронния микроскоп. По естествен път, разбира се. Какво е станало тук всъщност?

— И какво стана, след като разпознахте епидемията?

— Дойде първият транспорт от Детра — продължи с безнадежден тон девойката. — Ние не ги пуснахме на планетата, предупредихме ги за карантината и те поеха без да разтоварват стоката обратния път.

Келхъун кимна, разбира се, те нямаше да кацат при тези условия.

— После се появи нов кораб. Ние бяхме останали живи около двеста души и половината имаха признаците на болестта. Корабът кацна със собствените си двигатели, защото нямаше кой да направлява решетката.

На това място гласът на девойката започна да трепери. Средствата за връзка работели отлично и избягалите от града и останалите в него видели кацането на собствените си екрани. Появили се хора, но не приличали никак на лекари. Камерите на космодрума веднага изключили и повече никой не успял да се свърже с него. Отрязаните един от друг оцелели хора в далечните селца и градските квартали започнали да си разменят послание с отчаяната надежда, че това все пак са лекари. После прилетелите се появили в къщата на един заселник, точно когато той водел разговор. Камерите работели. Собственика отворил вратата и радостно ги поздравил, като ги смятал за изследователи, дошли да търсят причината за възникналата болест.

И събралите се край екрана всичко видели. Непознатите влезли и хладнокръвно убили приятеля им и семейството му.

Свидетелите на убийството, които чувствували първите пристъпи на болестта, започнали да съобщават на разпръснатите из града групички за престъплението. Хората били обхванати от ужас. Може би е станало грешка? Може би престъплението е извършено от отделни лица, а не със знанието на командира? Но едва ли могло да бъде грешка. Колкото и чудовищно да изглеждало, чумата на Марис-3 решили да прекратят със същия способ с който се борят с епизоотите по добитъка. Заразените се унищожават и така се предотвратява разпространяването на болестта.

Но подобно предположение било така ужасно, че трудно могло да се повярва без неопровержими доказателства. С настъпването на

нощта била изключена градската енергомрежа. Телевизорите престанали да работят. Залезите на Марис-3 са изключително красиви и спокойни, но сега над града в буквалния смисъл на думата висяла мъртва тишина и само понякога от пустотата на черните прозорци се донасял стоновете на умиращите.

Жалките остатъци на оцелелите побързали да напуснат града под закрилата на нощта. Бягали самостоятелно и на групи, като със себе си носели чумата. Някои водели или носели тези от семейството си, които не могли да се движат сами. Помагали на жените, мъжете, родителите и децата да се измъкнат извън града, но бягството не би могло да спаси живота им. То само предотвратявало жестокото убийство. Обречените кой знае защо го смятали за изход от положението.

— Но това не е личната история на болестта ти — каза тихо докторът. — Искам да знам, какво е станало с тебе. Кога започна болестта? Какво би могло да бъде причината...

— Така, вие знаете ли нещо? — видът на Хелън беше безнадежден.

— Още не — призна си докторът. — Знам прекалено малко. Нямам достатъчно данни и се опитвам да събера повече.

Хелън разказа за себе си. Апатията било първият симптом — безразличие към околното. Те се опитала да не се поддава на чувството, но то се усилвало всеки ден. Все по-силно и по-бързо идвала умората. Но иначе не изпитвала никакви неприятни усещания — нито глад, нито жажда. Просто, да си спомни за нещо, трябвало да си напруга волята.

Посочените симптоми напълно съответствували на кислородно гладуване, което се появява в разрежена атмосфера. Но тук процесът бил безкрайно дълъг и разтегнат в продължение на седмици. Но краят бил същият.

— Аз се заразих още преди да избягаме от града, но не го знаех тогава. Сега знам, че ми остават няколко дни живот и да мога да правя и да мисля нещо, ми е необходимо да напругам всичките си сили. И в всеки ден става по-трудно. А после ще престана да опитвам...

Тя разказваше, а докторът гледаше как се въртят касетите на магнитофона.

— Но да се опиташ да ме убиеш, енергията ти стигна — забеляза той.

За оръжие на момичето служеше арбалет със стоманена пружина, която се натягаше с помоща на лост. За повече удобство имаше цев и приклад с ръкохватка. Така бе лесно да се прицелва.

— Кой монтира арбалета?

— Ким... Ким Уолпол — каза момичето след известно колебание.

— Следователно не си сама, или... другите от групата живи ли са?

Тя отново помълча преди да отговори:

— Ние разбрахме, че сами трудно ще издържим. Но да оцелеем няма никаква надежда. Ким е най-силен от всички. Той обтегна тетивата на арбалета. Той е от неговата колекция.

Келхъун започна да задава различни въпроси, външно несвързани помежду си. Момичето отговаряше. Те били единадесет души. Двама вече умрели. Трима са в кома. Те не можели да се хранят, нито да бъдат хранени и бавно умирали. Най-много сили имал Ким. Той се промъкнал в града и се върнал с оръжие. Станал лидер на групата, продължавал да бъде най-силен и, както смяташе Хелън, бил най-умният от всички тях.

Хората чакали смъртта, по пришълците завоеватели, като такива ги считали заселниците, не смятали да ги оставят на мира. От града тръгнали отряди ловци, които търсели още живите бегълци и ги убивали на място.

— Сигурно — равнодушно предположи девойката, — да изгорят телата и да унищожат заразата. Те не искат да чакат. Какъв ужас — трябва да защитаваш собственото си право на естествена смърт! Затова и стрелях по вас.

Тя замълча и си пое дълбоко въздух. Келхъун кимна с разбиране. Бегълците си помагаха един на друг с цел да избягнат насилствената смърт. Под закрилата на нощния мрак те се събираха на едно място и тези, които имаха още достатъчно сили, се грижиха за безпомощните. През деня се криеха в единични „дупки“ и така намаляваха до минимум риска да бъдат унищожени накуп. Ако откриеха един, то останалите биха избягнали безчестието на смъртта, достойна само за животни. Други мотиви за поведение вече не бяха останали. Което за Келхъун говореше за достойни традиции. Такива хора трябваше нещо да знаят за науката за вероятностното поведение, но я наричаха просто

„етика“. Тези, които ги убиваха, завоевателите, бяха явно хора от друг тип. И изглежда бяха дошли от друг свят.

Минутка — каза си Келхъун.

Той отиде при Мургатройд, който, катко му се стори, бе нещо затихнал и му провери пулса и честотата на дишане.

— Ще ти помогна да отидеш до мястото на срещата — каза той енергично. — „Колегата“ ми вече реагира на заразената кръв. Освен това искам да поговоря и с другите от вашата група.

Момичето едва се изправи на крака. Дори необходимостта, нещо да прави я изморяваше, но тя с мъжество, макар и бавно пое към хълма. Докторът прибра допотопното оръжие, натегна пружината, постави стрела на мястото и тръгна след нея. Малката колона се завършваше от тормала.

Четвърт час по-късно Хелън уморено се облегна на неголямо дърво. Трябваше да си почине, но се страхуваше да седне на тревата, защото щеше да и бъде прекалено трудно да се изправи отново.

— Аз ще те нося — заяви твърдо докторът. — Показвай ми пътя!

Той я взе на ръце и те продължиха. Девојката беше много лека, дори при стройната и фигура, тя би тежала доста повече, ако не беше болна. Като приложение към този товар трябва да се посочи и антикварното оръжие.

Тормалът не изоставаше от двамата си спътника, които се изкачиха на нисък хълм, спуснаха се в доста дълбок дол, провряха се през гъст храсталак и излязоха на някаква полянка. Тук се намираха няколко примитивни колиби — по-скоро навеси от клони с листа, оплетени на пръти. Те не бяха предназначени за постоянно жилище — кратковременно укритие за нещастници, които искаха спокойно да умрат на това място.

Но бе станало нещастие. Келхъун го разбра веднага, преди хелън. Под навесите имаше постели от листа. Върху тях имаше три трупа. Очевидно бяха тези, които не бяха успели да издържат обхваналата ги перманентна кома. Но имаше и отличие. Той бързо се обърна към момичето, преди тя да види нещо и каза:

— Не мърдай, лежи тихо и не се обръщай.

И тръгна към навесите да провери ужасното предположение. След миг го обхвана яростен бяс. Той обичаше професията си, смисълът на която бе борбата със смъртта. Случвало му се бе да губи

борбата с нея и той разбираше неизбежността на такива поражения, като всеки друг лекар. Но всеки друг медик би изпитал същото, при вида на хора, които биха могли да бъдат негови пациенти, а сега лежах с прерязани гърла.

Докторът покри мъртвите с клонки и се върна при момичето.

— Тук са били онези от града — каза той с хрипящ глас. — Убили са болните. Сигурно сега търсят останалите.

Мрачно се усмихна и тръгна да търси следи. На самият край на поляната откри дълбоки отпечатъци на подметки. Натисна с крак и видя, че неговият отпечатък е значително по-плитък. Следователно, тук бе минал човек, който тежеше значително повече от него. Значи, не е от групата на заболелите от тайнствената чума.

На отсрещната страна на поляната имаше подобни следи.

— Бил е сам — хладнокръвно определи Келхъун. — Значи не се бои. И защо? Градските администратори оръжие не притежават. И са толкова слаби, че не могат да се съпротивляват.

Хелън не прибледня, тя бе просто толкова бяла, че нямаше накъде да побледнява повече и само мълчаливо гледаше доктора, а той мрачно се взираше в небето.

— След час слънцето залязва. Ако нашествениците изгарят трупите на убитите, убиецът ще се върне обратно. Той е забелязал, че навесите са предвидени за повече хора. Непременно ще се върне.

— Чхи! — простена тормалът. Беше се изправил на задните си лапи и гледаше предните като чужди. Дишаше тежко.

Келхъун бързо го прегледа. Дишането бе бързо, сърцето биеше в същия ритъм, както при Хелън, температурата на тялото бе спаднала. Келхъун зашепна нежно:

— Ние с тебе често ще имаме такива неприятни изживявания, такава ни е професията. Но знай, на мен ми е по-тежко. Та ти не си извършвал с мен разни мръсни неща, а аз трябва да те рискувам...

— Чхи! — жално изписка животинчето и заизкривява муцунката си. Докторът внимателно го постави на постелката от зелени листа.

— Лежи спокойно! — заповяда човекът. — Не трябва да се преуморяваш.

Мургатройд записка след него, но остана да лежи, сякаш се бе уморил.

Келхъун постави Хелън на място, откъдето добре да вижда полянката, но сама да бъде добре прикрита. Той самият се скри на известно разстояние от нея. Той би могъл да тръгне да търси убиеца, но тогава болните щяха да останат без защита, а убиецът би могъл да запраши някъде надалеко, ако не смяташе днес да се връща. Освен това сега животът на Мургатройд бе по-важен от живота на всяко друго живо същество на Марис-3. От малкия тормал зависеше всичко.

Но Келхъун не беше доволен от себе си.

Наоколо беше тихо, ако не се смятат обикновените горски шумове. Понякога се донасяше мелодично изпискване, приличащо на свирня на флейта — по-късно докторът разбра, че източник бяха пълзящи същества, напомнящи на земни костенурки. С плътен басов глас дърдореха прелитащи дребосъци, които с доста усилие на възприятието би могъл да причисли към птиците. Чуруликаха странни животни приличащи на свине, макар и да бяха нещо съвсем различно. Слънцето Марис бавно се спускаше към закръгленото теме на близкия хълм. С приближаването на сумрака настъпваше предвечерната тишина.

Някъде отдалече се дочу шум — човек или дори повече от един се промъкваха през гъсталака и се приближаваха към поляната. Скоро се чуха няколко думи. От гората се измъкнаха измъчен момък, който с рамото си поддържаше съвсем отслабнал старец. Келхъун направи жест на Хелън да не се обажда и да мълчи. Старецът направо се строполи на тревата, а до него младежът задиша тежко, но продължаваше да стои изправен.

На поляната се появи втора двойка — мъж и жена. В слабата светлина на вечерната заря още можеше да се види какви са измъчени лицата им от болестта.

А от другата страна излезе пети човек, с тъмна брада и широки плещи — някога е бил силен мъж, но чумата бе сложила тежкия си печат на него.

Тези хора с труд се поздравиха. Те още не знаеха, че са станали с трима по-малко. Младият мъж с брадата събра сили и тръгна към колибките, където се криеше ужасната гледка на убитите им другари.

Мургатройд нещо изхихика.

Отново зашаваха клоните на гората, но този път шумно и агресивно. Някаква силна ръка огъна клоните настрана и с твърда



стъпка се появи на поляната висок мъж, як на вид и здрав цвят на лицето. Келхъун с усета си на професионалист, отбеляза, че пришълеца е малко пълен, принадлежи към онзи психосоматически тип хора, които не страдат от душевни мъки и щасливо живеят с днешния ден.

Докторът безшумно се изправи и тръгна към поляната. Непознатият стоеше с гръб към него и с насмешка разглеждаше жалките граждани, които приличаха повече на скелети.

— Върнахте се, а? — дружелюбно каза убиецът. — Юначаги, икономисахте ми доста време. Веднага свършвам с вас всичките.

С ленива увереност той се протегна към кобура на бедрото.

— Хвърли оръжието! — изрева зад гърба му Келхъун. — Веднага го хвърли!

Дебелакът се обърна рязко и видя насочения в гърдите му арбалет. В полумрака добре се виждаше що за оръжие е това. Но къде по-голямо значение имаше униформата на Медицинската Служба. И той с професионална бързина измъкна бластера от кобура.

Келхъун натисна спусъка и простреля със стрелата гърлото му. Когато дебелакът падна на земята, той беше мъртъв. За съжаление.

## IV

*„Статистически неопровержимо е, че всяко действие има определени последствия за извършилия го. И отново статистически ние признаваме, че последствията на акцията се стремят към повтаряне на общата картина на първоначалната акция. Например насилието с голяма вероятност предизвиква обратно насилие. По такъв начин извършилият постъпката рискува да бъде подложен на неблагоприятните случайни последствия на своята акция и даже във форма на насилие“.*

„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“  
ФИТЦДЖЕРАЛД

В определения участък на хълбока на Мургатройд, където бяха махнати нервите, докторът инжектира половин кубик кръв на Хелън, в която се съдържеше невидимият възбудител на епидемията. Понеже имунизацията бе направена направо във кръвта, ефектът бе значително по-силен отколкото при проникване на инфекцията през слизестите обвивки или стомашно-чревния тракт. В последния случай въобще не би имамо никакъв ефект — тормалите са крайно невъзприемчиви и организмът им мигновено би изработил антители. А сега той се бе включил изцяло в тяхното изработване. На практика инкубационен период нямаше.

Животинчето, на което още три часа преди залеза бяха въвели култура на неизвестния вирус, почти веднага с започването на мрака започна бурно да реагира. Но само два часа по-късно то се изправи и

пронизително завика познатото „Чхи-чхи!“. Тормалът се събуди от тежкия сън в който бе изпаднал.

На полянката гореше весел огън, край който се бяха събрали изтощените граждани и приказваха с доктора.

— Нашествениците, а това са именно нашественици — казваше той, — трябва да притежават имунитет, иначе щяха да се страхуват да не се заразят. Градът е заразен, но те не се страхуват. После се опитаха да ме убият. Следователно, те знаят що за болест е това и единственото, което не им харесва, че тази болест не убива достатъчно бързо. И те бързат да й помогнат. Разумните същества не бива да се държат така.

Мургатройд завъртя глава. През време на съня му обстановката се бе променила съвършено.

— Значи, чумата не е естествена болест! Някой е планирал събитията от самото начало. За нещастие, човекът с бластера не може нищо да ни разкаже. Искях само да го рая, но арбалетът не е точно оръжие. В джобовете му няма нищо интересно освен ключ от кола, която се намира някъде наблизо.

Брадатият млад човек каза:

— Те не са от Детра, нашата планета. ние нямаме такава униформа. И копчетата им са други. Той е от друга планета.

Тормалът забеляза Келхъун и заскача към него. Като радостно пискаше, той прегърна краката на доктора. Скелетоподобните жертви на чумата с изумление гледаха животинчето.

— Запознайте се, това е Мургатройд — с облекчение произнесе Келхъун. — Той победи чумата. Сега ние ще ви излекуваме всички. Ех, да имаше повече светлина!

Той намери пулса на зверчето и после провери честотата на дишане. Тормалът излъчваше енергия и здраве — свойства присъщи на всички живи същества, но при него и неговите съплеменници, това достигаше до точката на гениалността. Човекът с умиление гледаше четирикракия си приятел.

— Отлично — каза той накрая. — Да продължим!

Той измъкна от огъня клонка, в която имаше сок, приличащ на каучуков и който пламтеше ярко и с трясък. Докторът подаде тази импровизирана факла на брадатия и сам тръгна отпред. А Мургатройд доволен от себе си завършваше шествието. Под незает навес Келхъун

разтвори чантата на полевата лаборатория и се наведе над зверчето. Това, което му стори не придивика болка. После се изправи и започна да разглежда на светлината червената течност в стъкления цилиндър на инструмента.

— Двадесет кубика — отбеляза със задоволство. — Извънредна мярка. В нормални условия не бих допуснал подобно нещо, но кой би твърдял, че сега сме в нормални условия?

— По мое мнение, ние сме обречени — каза момъкът. Инкубационния период продължава шест дни. Именно за толкова време заболяха лекарите от болницата.

Келхъун отвори едно от отделенията на експрес-лабораторията и в трепкащата оранжева светлина пробляснаха миниатюрни тръбички и пипетки. С безкрайна внимателност и предпазливост червената течност премина във филтрационната бъчвичка, като проби самозатварящата се пластмасова мембрана.

— Вие, изглежда сте учили медицина, щом разговаряте така...

— Бях кандидат... а сега съм само кандидат за труп — отвърна Ким.

— За последното се съмнявам. Ако имах достатъчно количество дестилирана вода... Така, сега да сложа антикоагуланта. — и добави капка течност към разтвора, след което разтръска епруветката. — Сега е ред на нещо свързващо... — капна от микроскопична ампула нещо и отново затръска. — Вие може би сте се досетили какво правя? Ако имах нормална лаборатория, ваксината би потекла като поток от колбата. Но...

— В града има такава лаборатория. Готвеха я за преселниците. Ние я бяхме снабдили със всичко необходимо. Когато започна това безумие, лекарите опитаха всичко възможно, можете да си го представите. Дори до култивиране на култури за мсеки отделен случай. Но не успяха да намерят носителя на тази чума, дори с електронен микроскоп. — той замълча. — Лекарите сами се заразиха и на мястото им се появиха други. Работеха, докато мозъкът им продължаваше да се подчинява.

Келхъун присви очи и разгледа съдържанието на стъклената епруветка в светлината на мигащия и пукащ факел от обикновен клон.

— Почти се свърза. Подозирам, че в някоя лаборатория добре са поработили да направят причинителя на чумата невидим за

инструментариума ни. Това никак не ми харесва!

Той отново направи очна инспекция на съдържанието на епруветката.

— Ако продължим да разсъждаваме логически, убийците трябва да се ръководят от същия човек, който е измислил всичко това, заедно с бактериите и чумата. Някой трябва да следи хода на замисленото — докторът направи кратка пауза и после продължи с леденостуден тон. — Аз не съм съдия, но като работник на Медицинската Служба трябва да предприема нужните мерки! Доколкото разбирам, вашите лекари не са открили нищо. Нали така?

— Нищо — въздъхна тъжно Ким. — Проверени бяха всички видове микроби на планетата. Взеха образци и от устната кухина и от чревната флора. Норма навсякъде! Нищо неизвестно не откриха.

— Възможно, това да е някаква мутация — предположи докторът и погледна как расте количеството на чистата вксина. — Ако не им се е удало да прехвърлят болестта от болен на здрав организъм...

— Изкуственото заразяване ставаше добре. Въвеждането на образци от опитни животни, чрез стомаха или кръвта, предизвикваше чума. Но ние не успяхме да открием самата бактерия!

Скоро се появиха дванадесет кубика чиста ваксина, която Келхъун изсмука със спринцовката си.

— Условията не са много стерилни — каза кисело, — но ще трябва да рискуваме. От цялата тази история на разстояние светлинна година вони на специална лаборатория, както от убийците в униформа, така и от имунитета им към чумата. Болестта е така измислена, че да доведе лекарите до пълна безпомощност.

— Пълна безпомощност — тъжно потвърди и Ким.

— Следователно — предположи докторът, — чистата култура не трябва да пренася болестта. Патогенният апарат липсва в чистата култура, когато се търси там. Аз поомня само един случай, когато Мургатройд е бил така болен като днес. Той наистина днес беше много болен. Онзи случай ще помня още дълго. Е, ще трябва добре да се поизпотим!

— Ако не бях обречен — мрачно каза Ким, — бих се заинтересувал, какъв е този случай.

— Понеже ще живеете — възрази докторът, — аз ще ви го разкажа. Два организма отделно са почти практически безвредни. Но

заедно изработват най-силни токсични вещества. Това се нарича синергична двойка. По-страшна е от фугасна бомба! И да се проследи връзката е адски трудно.

Той пресече поляната в обратна посока. Мургатройд подскочаше до него и почесваше с лапичката си обезболеното място на хълбока си.

— Ти си първа — кратко събщи Келхъун на Хелън. — Тази ваксина изработва антитела. Може да се появи треперене, но не е задължително. Подай ми ръката си, моля!

Тя запретна ръкав и се показа жалка и изтъняла ръка. Той инжектира ваксината, която заедно с разни клетки и още четиридесет необходими за нещо елементи, се бе надбягвала през последния час по вените и артериите на тормала. Кръвните телца бяха отделени с помощта на свързващото вещество и филтъра, а антикоагулантът, който предотвратява съсирването, бе трансформирал останалото. В течение на няколко минути миналабораторията бе направила ваксина не по-зле от цял промишлен комплекс. При по-добри условия докторът би успял да изолира телата на ваксината, да опрели структурата им и със синтезираната ваксина да спаси оцелелите досега жертви на епидемията. Но засега производство в масов мащаб не бе по силите му.

— Следващият! — нареди той. — Ким, обясни им, какво става тук.

И докторът бързо направи инжекцията, която, разчиташе на това въз основа на собсдтвения си опит, трябваше да победи непознатата чума, предизвикана от синергична двойка микроби. Дървените въглища горят бавно, течният кислород въобще не гори, а съединени заедно дават взривно вещество по-мощно от динамит. В медицината това означава, че две отделни безобидни субстанции заедно могат да осъществят ефекта на трета субстанция, но няколко пъти по-силно.

— Мисля, че утре ще бъдете по-добре — каза Келхъун, когато свърши със инжекциите. — Най-вероятно вие ще се излекувате напълно, само известно време ще чувствувате слабост и глад. Тогава ви съветвам да отидете още по-далеч от града и то задълго. Възможно е, да предстои ново заселване и транспортите с колонистите вече са на път, но те не идват от Детра-2. И се страхувам, че болни или здрави, ще си имате неприятности при контакт с тези нови „колонисти“, ако можем така да ги наречем.

Хората уморено и мълчаливо гледаха Келхъун. Те бяха особена група болни. Полумъртви от глад, те не показваха никакво страдание. Бяха се превърнали в тип хора, които продължават да поддържат нишката на човешката цивилизация, някакси по инерция, като ги кара да действуват по вътрешно убеждение и да правят това, което бяха длъжни да правят. И нека това да изглежда абсурдно. Защо всеки ден хората обречени на смърт трябва да се избиват? И да си помагат да умрат с достойнство? Това не е работа на интелекта, а на самоуважението. Келхъун ги гледаше със симпатия. Именно такива хора се захващат с неща по време на опасност. Тези, които трупат имане, предпочитат бягството, а несъзнателната, недоразвита част от населението се бунтува, мародерства и измисля още по-страшни неща.

Сега те спокойно и безразлично чакаха собствената си смърт.

— Това, което става на Марис, няма точен прецедент — обясни Келхъун. — Преди хиляда или повече години, във Франция живял един крал, който се опитал да унищожи болестта проказа, като заповядал да екзекутират всички болни от нея. Прокажените били просто един товар и пречели на другите хора — не могли да работят, не могли нормално да общуват, хранили се от милостиня. Умрелите прокажени били погребвани само от други прокажени. Изобщо те разваляли спокойният живот на другите хора. Но тук става нещо друго. Искат по друга причина да ви убият. И то незабавно!

Ким Уолпол предположи:

— Те искат да се избавят от труповете ни. Нещо като санитарна мярка.

— Глупости! — възкликна Келхъун. — Градът също е заразен. Тези хора не биха кацнали, ако не бяха сигурни, че болестта не ги заплашва.

Отвърна му тишина.

— Епидемията е следствие на планирано престъпление. Вие всички сте потърпевши и свидетели. От вас трябва да се освободят преди да пристигнат новите заселници, които не са от Детра.

— Колко е чудовищно! — изхриптя човекът с черната брада.

— Напълно съм съгласен с тази оценка — каза келхъун. — Но засега не съществува междузвездно правителство, както в миналото е нямало общопланетно правителство на Земята. И ако някой пиратски отнеме от законния притежател заселената планета, няма власт, което

да осъди и накаже престъпника. Единственият изход е война! Но кой ще се реши да започне звездна война? Ако нашествениците успеят да докарат свои заселници, всички шансове да удържат планетата за себе си, са на тяхна страна. — Той помълча за малко и добави с ирония: — Може, разбира се, да ги убедим, че не са прави.

Но за това дори не си струваше да помислят. Децата и диваците разбират идеята за справедливост само когато е насочена към тях. И макар земната цивилизация да се бе разпростряла до далечните звезди, голяма част от хората оставаха цивилизовани само в смисъл на уменията да ползуват оръдията на труда. Повечето от тях си оставаха деца или диваци в емоционалния и моралния живот. Този факт много влияеше на нещата свързани с предаване на информация и на инфекции.

— Вие трябва да се скриете — повтори мнението си докторът. Завинаги или не, ще зависи до известна степен от късмета ми. Трябва да отида до града. Нужно е да разреши важен проблем.

— В града ли? — иронично изрече Ким. — Те там са здрави и за развлечение ходят на лов за хора.

— С една епидемия е безполезно да се борим, ако не сме взели под контрол нейният източник. На кораба, с който са дошли завоевателите, трябва да има ръководител на акцията и отлична лаборатория — продължи да обяснява Келхъун. — Вие ще оздравеете, но не съм сигурен, че дадената синенергична двойка е единственият вариант, дори да е най-добрия. Може би те да имат като резерва втора чума, трета и т.н... Надявам се, че ме разбрахте?

Ким мълчаливо кимна.

— Вие сами не сте ли се заразили? Да не сте забравили да си направите имунизация?

— Инжектирайте ми половин кубик — помоли го Келхъун. — Мисля, че ще стигне.

Ким явно умееше да държи спринцовката, ако се съдеше по ловкостта с която проведе процедурата. После Келхъун помогна на оцелелите хора да се настанят под навесите от клони и листа, където в покой и неподвижност изработените от Мургатройд тела имаха повече шансове да произведат пълнен ефект. Болните отпуснато мълчаха. Единствено възрастните жена и мъж вежливо пожелаха на доктора лека нощ.



Той намери удобно място и се настани на цялонощно дежурство. Мургатройд се излегна до него. Над полянката се възцари тишина.

Но тишината не беше в никакъв случай пълна. Нощта на Марис-3 бе изпълнена с леки звуци, а понякога и не съвсем леки. Донасяше се писукане, чирикане, от към хълмовете се чуваше глухо пуфтене, в низината нещо потряскваше, навярно стадо диви животни, реши Келхъун, извършва нощен преход.

Той размишляваше над няколко доста неприятни, но възможни варианти на развитие на следващите събития. Човекът убит от стрелата бе дошъл с кола. Той можеше да има със себе си спътник и този спътник да тръгне да го търси.

Оставаше проблемът и с чумата. Той се бе опитал по най-бърз начин да открие, коя синенергична комбинация в кръвта на човека би могла да дава този ефект, на прекратяване възприемането на кислорода. Дозите на индивидуалната отрова би трябвало да са минимални... Той би могъл да работи или като антивитамин, или като антиензим или...

До ушите му достигна шум на крачки. Ръката хвана бластера, на нямаше причина за тревога. Беше Ким, който с огромен труд се преместваше под навеса на Хелън. До доктора се донесе шепотът му:

— Как се чувствуваш?

— Не мога да заспя. Все си мисля... има ли някаква надежда?

Ким нищо не отговори.

— Ако ние оживеем... — с тъга каза Хелън и замълча.

Ким отново нищо не отговори.

Келхъун усети, че е време да си запуши ушите, но не биваше да го прави от съображения за сигурност, затова се изкашля и така издаде неволното си присъствие.

— Ти ли си, Келхъун?

— Да. Ако искате да разговаряте насаме, препоръчвам ви много тихо шепнене, аз съм на пост. И още нещо... Ако чумата е изкуствена, то трябва по някакъв начин да се появи. Спомняте ли си, дали месец или две седмици преди появата на първите симптоми сред работниците, да се е появявал, да е кацал друг кораб? Какъвто и да е, откъдето и да е?

— Нямахте никакви кораби — каза Ким. — Никакви.

Келхъун се намръщи. Поредицата изводи изглеждаше безупречна. По Хелън каза нещо тихо. Ким отговори и после продължи по-високо:

— Хелън ми напомни, че малко преди чумата, над града се пронесе странен гръм, май седмица или две преди епидемията. Всички се събудихме, целият град. Гръмотевиците се изместиха отвъд хоризонта и метеоролозите не успяха да обяснят, какво бе това.

Келхъун мълчаливо размишляваше. Мургатройд плътна се притисна до стопанина си. А той изведнъж щракна с пръсти.

— Ето, това било целият фокус! Отговори още нямам, но знам, какви въпроси да задавам. И къде да ги задавам.

Той се успокои и седна, животинчето заспа и само от страната на Хелън и Ким се донасяше тих шепот. Келхъун още един път разгледа проблема с възникването на чумата. Предизвикана е от двойка вируси. Доставянето им и разпиляването им е извършено с ракетен кораб, който има крила за летене в атмосферата на планетата. Той е извършил полет над града, разпилял е гранулите с културата на вирусите, които са се разтопили, изпарили и не са оставили никакви следи. Корабът е изчезнал...

И някой чака резултата от извършеното злодеяние!

Докторът изпита леденостудена злост. Така престъпниците щяха да паразитират за сметка на другите обитаеми Светове. Те биха могли да завладеят всяка планета и никой да не им окаже съпротива — завладяната планета ще бъде безполезна за всички други, освен за самите завоеватели. И тя ще стане тяхно владение.

Събитията на Марис-3 изглеждат като проба на силата и след възможния успех от планетата-убиец ще започнат да се разпространяват отровни пипала!

И веднага възникват две проблеми. Първата — какво ще стане с хората, обикновени членове на тази цивилизация, която ще започне експанзия за сметка на унищожаването на други звездни колонии? Едва ли живота сред общество от убийци, ще бъде по-добър от съдбата на жертвите им. И втората...

— Полевите изпитания — хладнокръвно сложи чертата Келхъун, — те биха могли да извършат с цената на убийството на един обикновен сътрудник на Медицинската Служба. Но при мащабна акция това никак не е достатъчно... Не, това никак не ми харесва!

## V

*„В огромна степен естествените науки представляват осмислен резултат на извършени наблюдения. В областта на човешкото поведение има достатъчно наблюдение, но успехите в осмислянето им са незначителни. Например, човек, както и другите живи същества се подчинява на законите на екологическите системи. Но често се заблуждава, като счита, че тази система се състои от същества, като тя всъщност се състои от действията на тези същества. Част от системата не може да влияе на друга част без да изпита обратното въздействие. Затова е много глупаво — а заблуждението е удивително разпространено — да се смята обществото за пасивна система. Такъв индивид може да си въобрази, че му е позволено всичко, а в действителност реакцията е не по-малко енергична, отколкото причината и е насочена не по-малко точно. Освен това...“*

**„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“**

**ФИТЦДЖЕРАЛД**

Само час след изгрева раницата на Келхъун се изпразни, повече храна в нея нямаше. Хората се събудиха и започнаха да изпитват страшен апетит. Дишането им се нормализира, пулсът не приличаше повече на удари на чук, а очите придобиха жив блясък. Но заедно с това те усетиха, че се намират в степен на краен глад. Мозъкът им сега получаваше необходимата доза кислород, обмяната на веществата

тръгна по утъпкания път и хората започнаха да умират от глад — в преносният смисъл на думата.

Докторът се превърна в готвач. Той намери близкия ручей и донесе вода, докато гладните смучеха таблетките гликоза и с настървени очи наблюдаваха действията му. Той свари бульон от концентрата — знаеше, че друга храна стомасите им не биха издържали, поне засега.

Гледаше ги, как ядат. Възрастната двойка правеше внимателни глътки и често се споглеждаха. Широкоплещестият чернобрад мъжага с труд се сдържаше да не изгълта на един дъх порцията си. Хелън загребваше с лъжицата си и подаваше на стареца, който още не можеше да се надигне. Ким ядеше и мрачно мълчеше.

Скоро бульонът оказа чудодейното се въздействие и пациентите се преобразиха. Беше късно утро.

Келхъун дръпна настрана Ким.

— През нощта приготвих още ваксина — каза му тихо. — Вие сигурно ще срещнете и други бегълци. Погрижи се да не я разпиляваш напразно. Аз ви бих прекалено големи дози. Мисля, че половин кубик стига за човек.

— А ти? — с тревога попита Ким.

Келхъун повдигна неопределено рамене.

— Ако се наложи, правата ми са огромни. Ние се сблъскахме с най-голямата досега опасност за галактическата култура. И аз съм длъжен веднага да се заема с този проблем.

— Те са цял кораб въоръжени убийци — хрипливо напомни Ким.

— Те не ме вълнуват особено — отговори докторът. — Трябва да се добера до човека в центъра на паяжината, който дърпа нишките. Той сигурно има под ръка и други варианти на вирусите. Ако операцията на Марис-3 е само изпитание на нов начин на завладяване на планети...

— Но те ще те убият!

— Така е — съгласи се Келхъун, — но на моя страна са повече благоприятни случайности, защото аз работя заедно с природата, а те против. И като работник на Медицинската служба съм длъжен да създам ефикасна карантина. Скоро тук ще долети поредния транспортен кораб. — тонът му бе спокоен и деловит.

Ким с изумление гледаше доктора.

— Ти искаш де ги спреш?

— Ще се опитам. Правилата на карантината са доста жестоки.

— Те ще те убият — повтори момъкът.

Келхъун се направи, че нищо не е чул.

— А сега, още нещо. Убиецът ви е намерил, като се е движил край ручея. Той е съобразил, че ще ви трябва вода. Открил е следите ви и по тях е стигнал до лагера. Така и вие ще откриете другите скиталци. Кажете им за опасността. И оръжие... Опитайте се да си набавите колкото се може повече съвременно оръжие. Аз ще ви оставя бластера.

— Струва ми се — процеди през зъби Ким, — че знам, как да си набавим оръжие. Следи по брега на ручея... Знам какво да направя!

— Прекрасно — съгласи се Келхъун. — Скоро организмите ви ще започнат сами да изработват антитела. При крайна необходимост вие можете да ги прехвърлите на болните — изгорете се с нажежен предмет по ръката и от мехурчетата вземете течността. На тези места се съсредоточават антителата. Не гарантирам, че този начин ще заработи, но често е помагал... — той направи пауза.

А Ким го запитва:

— А ти? Как можем да ти помогнем?

— Искам нещо да запитам... — той извади фотографията на града, направена от електронния телескоп на кораба. — Както спомена в града има лаборатория. Покажи ми къде се намира?

Уолпол обясни подробно и докторът остана доволен.

— Но с какво още бихме могли да ти помогнем — изригна яростно Ким. — Скоро ще бъдем отново силни и ще се сдобием с оръжие.

Келхъун се усмихна одобрително.

— Има начин. Ако забележите в града да се издига солиден облак дим и имате достатъчно въоръжени хора с коли, направете набег. Но бъдете внимателни и се крийте добре.

— Щом видим сигнала, веднага ще дойдем — мрачно каза Ким. Няма никакво значение, колко ще бъдем. Ние ще дойдем.

— Отлично — каза докторът и не поиска повече обяснения от тези гладни и още отпаднали хора.

Той преметна на гръб отслабналата си раница и безшумно се шмугна в гъстите храсталаци. Тръгна към ручея, където прозрачният леден извор бликаше от неизвестните дълбини и се задвижи по

течението му. Мургатройд бягаше до него и се стараеше да не си намокри крачетата, ужасно не обичаше да ги мокри и когато дърветата притиснаха пътешествениците към самия бряг той започна да хленчи. Келхъун го взе на рамото си. Животинчето се вкопчи с нокти към якето и доволно замърка — обожаваше да седи на рамо или да го носят на ръце.

Изминаха две мили и се оказаха пред ново поле, засадено с огромни хибриди на цвекло и докторът започна да се наслаждава на прекрасното зрелище на синьобелите цветове. Те принадлежаха към семейството на беладоновите, които още се употребяват в медицината. Но когато изкопа един образец, откри, че това са грудкови растения. Но плодът още не беше узрял, макар и да достигаше шест дюйма дължина. Мургатройд отказа да го докосне.

Келхъун печално размишляваше над ограничеността на чисто специализираната подготовка, когато нивата се свърши. Започнаше автострадата. Съвсем нова и като всичко останало на планетата предизвикваше угнетяващо впечатление. Хората за които бе построена, така и не бяха се появили. Но сега той повече се интересуваше от колата, която видя до мостчето над ручея.

Ключът, който бе взел от мъртвия убиец, влезе в ключалката. Докторът се вмъкна в колата и повика тормала да се настани до него.

— Такива типове, като убития от мен престъпник — каза Келхъун, — не са от кой знае какво значение. Те са само мускулите. Те са изпълнителите на заповедите. Обичат да убиват беззащитни хора и да грабят, но тук няма с какво да се обогатят и затова започват да скучаят. Най ме безпокои човекът, който е измислил чумата и е завъртял убийствения механизъм на плана. От него очаквам маса неприятности.

Колата се насочи към града.

До там имаше цели двадесет мили, но не срещнаха нито една кола. Скоро се показа панорамата и докторът внимателно се вгледа в разкрилата се картина. Градът се оказа прекрасен. Петдесет поколения архитекти на множество планети си бяха играли с бетона, камъните, стъклото и стоманата, напипвайки формулите на съвършенството. И тук се бяха приближили до това съвършенство. Издигаха се белоснежни кули, а по-ниските здания се гушеха като пиленца в гнезда от зеленина. По въздуха почти плаваха разнообразни естакади,

грациозно се извиваха автострадите, пустееха овални и правоъгълни площадки за кацане и паркиране. Навсякъде цареше пълна тишина и неподвижност.

Само решетката за кацане на космически кораби смущаваше хармонията. Грамадата от мощни стоманени тръби се издигаше на половин миля височина. Омотаваше ги паяжина от медни проводници. Вътре в решетката се виждаше корабът на престъпниците.

— Човекът, който ми трябва, изглежда е вътре — произнесе Келхъун. — Вътрешният и външният люкове са затворени, защитен е от шестдюймова броня от берилиева стомана. Трудно може да се пробие такава черупка. И му стана неприятно. Интелектуалът винаги се чувства не на място в компанията на тъпи убийци. Проблемът се състои в това, да бъде измъкнат навън или да бъде поканен на гости вътре. Изобщо трудна работа.

— Чхи! — със съмнение се изказа и тормалът.

— Но ние с теб ще се справим — окуражи го докторът. — Нали?

Той нареди снимките. Ким добре му обясни къде да се насочи. Той познаваше дори скритите от страничния наблюдател служебни магистрали и преходи.

— Нашите приятели, престъпниците, едва ли ще изпаднат до там да ползват служебните пътища — поясни докторът на Мургатройд. — Те се смятат за аристократи, покорители, въпреки че единствената работа на която са способни е убийството. Интересно, що за свиня управлява планетата откъдето са дошли?

Преди да поеме с трофейната кола към града, прибра снимките. Малко преди да пресече градската граница, той се отклони от магистралата. Страничните улици са били предназначени за доставка на продукти от фермите и функциите им са чисто обслужващи, затова платното бързо се гмурна в някакъв тунел, който минаваше под парковете и навлезе в обслужващото пространство на града. Често се издигаше на повърхността и тогава се редяха прости и неукрасени врати, зад които се намираха местата за събиране на смет, след обработката им, трябваше да ги използват за торене на нивите. Въобще, градът бе добре планиран.

Карайки колата си по празната улица-тунел, той само един път забеляза друга кола, високо горе, на висящ мост тип паяжина, между

две кули. Сигурно никой от пътниците в него не бе наблюдавал сивите невзрачни нишки на служебните магистрали долу.

Операцията „Проникване в града“ се оказа проста и лесна. Келхъун спря до високо здание и се скри под защитата на балкона навес. Излезе от машината, отвори вратата и влезе в огромната пещера на покрития паркинг. Той бе в самия център на града и още никой не забеляза появата му. Беше около три часа и дори малко отгоре.

Докторът се изкачи по нова-новеничка стълба и се оказа в хола. По стените имаше различни фигури, които непрекъснато се сменяха с неговото движение напред. Множество асансьори предлагаха услугите си, но той дори не се опита да ги използва. А тръгна заедно с животинчето нагоре по спиралата на аварийната стълба, издигната в случай, че се случи някаква авария с асансьорите. Изкачваха се нагоре и Келхъун броеше етажите.

На петия етаж имаше следи от скорошно пребиваване на хора. Другите етажи бяха покрити с дебел слой прах. Тук именно се намираше лабораторията, където обречените лекари се бяха опитали да открият причината на чумата и да намерят лекарство против нея. Виждаха се епруветки със засъхнали култури, преобърнатата маса, навярно е станало по време на обиска, когато нападателите са търсили случайно оцелелите жители на града.

Той откри склада. И Мургатройд с блеснали очи се наслаждаваше на Келхъун, който се зарови по лавиците...

Накрая, с мъка на сърцето, той подбра подходящи препарати: декстретил и полисулфат. Първият — вреден и запалителен. Вторият — с максимално допустима доза на приемане и с наименованията на неутрализиращите средства. Келхъун отдели необходимите му шишенца. Мургатройд протегна лапичка — и аз искам да нося, щом ти си натоварен.

Те слязоха обратно по спиралите. Вън започваше залезът. Келхъун отново започна търсене на долния етаж и скоро откри това, което му бе нужно — вихров пистолет, стрелящ с пръстенчета боя на прах. Диаметърът на нанесените покрития можеше да варира от няколко дюйма до три фута. Той изми уреда по най-старателния начин и накрая напълни резервуара с декстретил. Празните шишета скри подалеч от местата на които би погледнал случаен посетител.



— С този фокус — заяви той и повдигна пистолета, — успели да обезвредят един ненормален, който носил в джоба си бомба, като защита от въображаема опасност. А бомбата би могла да унищожи всичко в радиус четвърт миля.

Той се потупа по джобовете.

— И така, тръгваме на лов! Е, пулверизатор и муниции от поолисулфат не е нещо ефектно, нали? Но с бластер нищо не бихме постигнали.

Той погледна през прозореца нощното небе. Мракът бе почти пълен. Доволен, излезе навън и внимателно затвори след себе си вратата. Като се съветваше с фотографиите, докторът започна да търси пътя към решетката за кацане. Там трябваше да се намира щабът на завоевателите.

Беше съвсем тъмно, когато започна да изкачва по служебната стълба на друго здание, където проникна през мазето. Това бе централната станция за връзки в града. Тук трябваше нашествениците да съсредоточат управлението на операциите по унищожаване на остатъците от населението на Марис-3. Разпределителният пулт показваше в кои квартири работят телефоните. Убийците засичали адреса и изпращали натам двама души. Дори през първата нощ на изстреблението в града могли да останат само единици, които и понятие си нямали, какво става. И на смъртоносния пост някой е трябвало да остане, в случай, че умирац повика познати и да се утеши преди кончината си с близък жив глас.

Край пулта наистина имаше дежурен. С приготвен пулверизатор Келхъун тръгна напред. Мургатройд го следваше напълно безшумно. До самата врата докторът провери за последен път необикновеното си оръжие и решително влезе в стаята.

На стол пред пулта дремеше някакъв човек, който при лекото изкърцване на вратата се размърда, прозина, протегна и накрая се извърна на другата страна.

Пулверизаторът изхвърли пръстените раздробено лекарство на прах. Декстрилът е средство за упойка, открито преди двеста години и до сега ненадминато по действие. Първото му достойнство — дори минимални количества във въздуха карат дихателните мускули да се свиват трескаво и в дробовете да навлиза допълнително количество

въздух. Второ — подобно на древният етилхлорид, — бе най-силното и бързодействащо упоително средство от всички познати.

Човекът до пулта видя влезлия. миризмата на декстрила докосна ноздрите му и той шумно загълта въздух.

И падна в безсъзнание.

Келхъун търпеливо изчака декстрила да се разсее достатъчно. Парите на това вещество имат интересно свойство — при стайна температура те бързо се издигат нагоре, защото са по-леки от въздуха. Щом пътя се освободи, докторът се наведе над престъпника и приготви спринцовката с полисулфат, но само го докосна с иглата. После се обърна и напусна стаята. Мургатройд тържествено маршируваше след него.

— Между нас казано, колеги — заговори в коридора Келхъун, — не би трябвало да правя това. Но се налага към нормалните процедури да прилагам и психологическо въздействие. В случай, че не го намерят там на поста, ще започнат да го търсят и първо ще проверат в пункта за свръзка.

— Чхи! — деловито се съгласи тормалът.

— Не-е, той няма да умре. Такъв номер няма да ни изиграе.

Вън нощта бе в разгара си. На небето сияеха ярки звезди, а улиците и булевардите съвсем тъмни. Мургатройд, който ненавиждаше мрака, протегна пухената си лапка и се хвана за ръката на човека и така придоби повече увереност.

Докторът вървеше мълчаливо, а крачките на тормалчето бяха съвършено безшумни. Градът, в който никога не бяха живели хора, предизвикваше ужасно усещане. Спящите градове притежават нещо призрачно, като друг свят, дори улиците им да са осветени. В тях има нещо безумно, приличат на мъртво тяло, което никога не е получило душа и сега чакат нещо страшно и демонично, което ще влезе в тях и ще им даде видимост на живот.

Завоевателите, изглежда, също усещаха неприятната атмосфера на опасност. И скоро се появи доказателство за това. Разнесоха се пияни гласове и Келхъун внимателно се насочи към источника на шума. Това се оказа единственото осветено прозорче на първия етаж на дълга къща, разположена на тясна улица. Почти плътно до нея към ивицата небе, изглеждаща безкрайно далеч, се издигаха небостъргачите. Мъртвата и изпълнена с безмълвни еха тишина бе по-

оглушителна и от най-силния гръм. Струваше му се, че тъпанчетата ще се пропукат.

Ярката светлината в тясната стая създаваше илюзията на весел живот. Пияна компания весело пееше непозната песен. От всички страни ги обкръжаваше неподвижност и тишина, затова те разпалваха забавата си с безброй бутилки спиртни питиета, и ако те бяха достатъчно силни и крясъците бяха силни. Но този шум биеше заедно с жалката светла нишка в мрачното нощно мълчание на града. Вън, където Мургатройд и Келхъун бяха замряли, звуците на пияните гласове достигаха с отенък на някаква ирония.

— Тези негодници могат да ни послужат добре — произнесе студено докторът, — но са прекалено много.

И заедно с Мургатройд продължи нататък. Бе паправил справка с местните съзвездия и знаеше, че сега се движи към решетката за кацане. Нещата протичаха, както ги бе замислил. Засега! Бе приспал дежурния на пулта. После му инжектира полифосфат. Тази комбинация напомняше съчетанието на магнезиев сулфат и етер, която се прилагаше още преди столетия. Амнезията предизвикана от полифосфат и декстрил е устойчива, макар и леко може да се прекъсне, и продължава понякога с дни. Този вид упойка и най-безопасна в сравнение с другите.

Келхъун бе направил обратното. Първо бе отнел съзнанието на престъпника с декстрила, после му въведе доза полисулфат за три дни и го остави да лежи на пода. Когато дружките му го открият, те доста ще се объркат и уплашат. Те никога няма да заподозрят, че комата е резултат на вражески набег. Те ще сметнат, че той се е заразил от чумата, понеже комата е последния стадий на болестта, с която те самите бяха изпълнили планетата. И ще се изплашат, защото са смятали, че са напълно имунизирани. Те ще се паникьосат и ще зачакат скорошната си смърт. И ако се появят и други жертви, ефектът ще се усили многократно и ще се превърне в пълна дезорганизация на нашествениците.

Зад гърба му, в тъмнината на уличния каньон с едничкото светещо прозорче, се хлопна врата. Някой излезе навън, последва го втори, а накрая се появи и трети. Те се клатеха несигурно и тананикаха с пияни гласове, тъпи като пияните им крачки. Ехото прогони мъртвата

тишина между високите стени и ефектът сякаш пристигаше от другия свят.

Келхъун се скри в отвора на най-близката врата. Той чакаше с вдигнат пистолет-пулверизатор. Когато тримата се оказаха срещу него, той видя, че се държат за ръце, във верига и така увеличават устойчивостта на пияната си компания при непривичното им придвижване пеша. Един от пияните ревеше куплети с нецензурно съдържание, а останалите му пригласяха. После някой от тях обидено запротестира и се спря. И заедно с него се спряха и останалите. Започна объркан спор на несигурна опора. Келхъун повдигна тъпото чело на пистолета и натисна лостчето на спусъка. Невидимите пръстенообразни облаци декстрилови пари се понесоха към пияната тройка. Раздаде се общо въздъхване и после безжизнените им тела с глухо тупване се простряха на паважа.

Докторът, без да губи време извърши останалата част от операцията.

Скоро един от пиратите лежеше в кома и отлично имитираше крайното състояние на боледуващите. Като праметна на рамо тялото на втория Келхъун заедно с Мургатройд побърза да се отдалечи към решетката за кацане. Третият престъпник, разсъблечен до долно бельо, чакаше да го открият след ден или два на друго място.

## VI

*„Свършено неправилно е да се нарича «играч» човека използващ вероятностните таблици. за да залага с цел най-благоприятен процент възвращаемост. Още по-неправилно е да се нарича измамник. Той, в точния смисъл на думата, въобще не е играч.*

*Истински играч се явява само този, който рискува, без да се съобразява със съотношението на вероятността печалба-загуба, който се осланя единствено на интуицията си, ползувайки здравите си размишления, но не взимайки под внимание законите на вероятностите. Той пренебрегва факта, че резултатът на всяка постъпка зависи от случайността. Погледнато от тази страна, престъпникът е истински играч. Той винаги смята, че случаят няма да му попречи да осъществи замисленото. Засега не притежаваме статистически анализ на престъпленията, на които би се решил човек със средна благоразумност. Ефектът на чистата случайност може да бъде просто зашеметяващ...“*

**„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“  
ФИТЦДЖЕРАЛД**

Нощните звуци на океана от живот на Марис-3 обкръжаваха мълчаливия остров на града, където улици и здания тънеха в безмълвие. Само откритата към небето и непритисната в клещите на

изкуственото природа извън градежите, пееше обичайния си химн към звездите.

Келхъун намери подходящо място и започна да чака. До него помръдваше Мургатройд и едва се виждаха очертанията на безчувственото тяло на пирата. Не знаеше колко време ще трябва да престои така. Но беше сигурен, появяването на симптомите на чумата у човек, който не бива да боледува, ще даде необходимите резултати. И дежурният от пулта за връзка ще бъде пренесен именно на борда на кораба, където изглежда се намираше лабораторията и този, който я бе измислил.

Затова докторът търпеливо чакаше. И с готовия пират в състояние на имитирана кома, се бе притаил в сянката от решетките за кацане. Тормалчето се притискаше към стопанина си. Тези животинчета нормално са активни през деня, а тъмнината ги потиска. И ако наблизко не беше Келхъун, Мургатройд започваше да хленчи.

Над главите им бяха надвиснали просветващите арки на металната конструкция. Диспечерското здание се бе опнало на половин миля и се намираше съвсем близо до направената засада. Очите на Келхъун бързо свикнаха с тъмнината и сега виждаше петната слабо сияние, което се предизвикваше от прозорците на обратната страна. А на стотина метра стоеше големият кълбообразен кораб на престъпниците.

Освен непрекъснатия хор на нощните насекоми, огласящи небето с обичайната си серенада, нищо друго не се чуваше. Келхъун с наслада се вслушваше в ниските, басови и ритмични звуци, сякаш от орган. Сменяха ги трели, прозрачни като течаща бистра планинска вода. Интересно, кой ги издаваше — звяр, птица или гущерообразно?

Да се чака така бе лесно. Всичко, което ставаше на планетата бе на практика ясно. Парчетата мозайка заеха местата си. С малко въображение, той добре знаеше, не само това, което бе станало тук, но и което след време ще се извърши на други места, ако операцията се окаже успешна.

В космоса, дори престъпленията имат преди всичко потребителски характер. И законите на природата се нарушават с цел да се извърши замисленото престъпление. Например, звездолет с крила. В космоса такива приспособления не са нужни никому. Но ако

на някой е нужно тайно да влезе в атмосферата на нищо не подозираща планета...

Такъв кораб спокойно може да разпръсне над повърхността замразени капсули, които вятърът ще разнесе на хиляди мили разстояние, а височината е така подбрана, че зоната на заразяване да бъде максимална. И тогава почвата растенията, въздуха и зданията ще пъкат от невидимите възбудители на болестта. И епидемията ще започне.

Така човек нарушава природните закони. Той е създал чумата, съставил е плана на епидемията, в безоблачното небе веднъж преминал гръм и хората започнали да умират. После пристига отрядът бандити да провери хода на операцията. Сега те чакат да пристигнат новите заселници и да заемат отнетата от законните и собственици планета. Ако дойде кораб от Детра, завоевателите няма да отстъпят заграбената плячка. А и за тях ще бъде безполезна, защото кацнат ли детрианците, ще започнат да измират. Само хора от планетата, която е родина на нашествениците биха могли да се възползват. И затова на някого планът се е видял сигурен.

Келхъун се намръщи от болка и заскърца със зъби. Организаторите на това престъпление биха отишли и по-нататък...

В тъмнината на градската нощ припламна движещо се огънче. Докторът се стресна. Това бяха фарове на кола, която се носеше по шосето. Те изчезнаха закрити от високо здание и отново се появиха. Светлината се приближаваше и накрая удари право в лицето. Машината прошушна нещо на почвата около решетката и се спря пред зданието с пулта и трансформаторите. Фаровете останаха включени. От купето изкочиха няколко души и се спуснаха към вратата на зданието. Гласовете не им се чуваха. След известно време групата се изсипа обратно и наобиколи колата. Само секунда и тя се понесе към кораба.

Спряха на сто метра от засадата на Келхъун. Фаровете караха огромния сребъран мехур на корпуса да искри. Един глас от машината се провикна:

— Отваряйте! Отваряйте де! Нещо лошо се случи! Наш човек е болен. Прилича на чумата!

Никакви признаци, че са го чули. Друг мъж изкочи от колата и заудря с юмруци по люка. Из външния високоговорител се изсипа

въпрос:

— Какво става? Какъв е този шум?

Отговори му хор на объркани гласове, но рязко го прекъснаха и започнаха да се чуват поредица заповеди, които Келхъун бе предвидил с абсолютна точност.

— Глупости! Внесете болния вътре!

Люкът се отвори шумно с грухо поскърцване, като едновременно се образува отвора и започна да се охормя стълбата. Хората измъкнаха неподвижното тяло на другаря си от колата и почти влечейки го изчезнаха във вътрешността на кораба.

Но скоро излязоха навън. Един направо трепереше от страх. А ръмжащ глас произнесе свирепо:

— Нужно му било време да разбере, казва! НЕ МОЖЕ ДА Е ЧУМА! Нали сме ваксинирани! Това е просто припадък или нещо подобно. Стига паника! Още не сме умрели. Вървете по местата си и се заемете със задълженията си! За всеки случай ще извърша обща проверка.

Келхъун със задоволство изслуша този разговор. Вътрешният люк се затвори, но външният остана спуснат. Стълбата бе до самата почва. Колата, като се задържа за миг до диспечерското здание и свали няколко пътника, с най-голямата бързина на която бе способна през нощта, изчезна в същата посока откъто се бе появила.

— Това бе първата лястовичка, която обработихме — обясни сухо Келхъун на Мургатройд. — Впечатлението е неблагоприятно. Но още се надяват, че е просто случайност. Да видим, какво ще последва. Шефът им се кани да извърши проверка. Скоро ще открие нещо наистина вълнуващо.

— Чхи! Чхи! — записка с тъничкия си гласец тормалът.

Отново настана продължително спокойствие и тишина, ако не се смята нощното пеене отвъд чертата на града. Но сега се чуваше и нещо ново — басовити удари като от барабани.

Измина половин час и край зданието за контрол се появи светлина. Отвориха се невидими врати. Минута по-късно фаровете се плъзнаха по шосето.

— Аха! — изпита задоволство Келхъун. — Намерили са типа на паважа. Възможно е да са докладвали и за другите двама, които са



изчезнали. Единият от тях е до теб, скъпи Мургатройд. Сега ще изпитат нещо по-силно от простото безпокойство.

Колата пресече кръга на решетката за кацане и спря с рязко скърцане на спирачките. Вече ги чакаха тъмни фигури. Няколко мига и хората излязоха от купето. Ръмжащият глас изпя дрезгаво:

— Още един! Сега ще го внесем!

Гласът от говорителя каза, но не така уверено:

— Добре, но първият няма чума. Обмяната на веществата протича нормално. Просто е изгубил съзнание!

— Но ние намерихме и друг! И с него е станало същото!

Тъмните силуети завлякоха тялото по стълбата и част от тях след известно време се върнаха обратно.

— Той не успя да върне в съзнание първия — каза някой нерешително. — Това не ми харесва.

— Но той каза, че това не било чума?

— Щом го е казал, значи е така! — добави глас на човек, който бе свикнал да му се подчиняват. — Той най-добре знае. Нали сам е измислил тази чума.

Келхъун се поусмихна едва-едва в сянката на гигантската подпора и си каза: „Аха!“

— Но... слушай — заговори отново изплашеният. — Тук в града имаше лекари, когато кацнахме. Ами ако някой от тях е избягал и се е спасил и е измислил някакъв микроб... и сега си отъмщава...

Решителният глас прекъсна съмняващия се. Хората заговориха вкупом, като се прекъсваха един друг и нищо не можеше да се разбере. Престъпниците явно бяха загубили покой и самоувереност. И се бяха изплашили. На тях не би им минало през главата, че някой може да води биовойна против тях, ако сам не е участник в такава. Те не се бояха от микробите, докато работата бе в тяхна полза и загиваха хора от другата страна. Но сега изглежда някой бе обърнал против тях собственото им оръжие и имунитета против чумата не бе повече гарантиран. И на някои започнаха да треперят картинките.

Колата зафуча към контролния пункт, където заседна за дълго. Започна горещ спор и възбудените гласове се донасяха до Келхъун независимо от голямото разстояние. После машината си тръгна.

Келхъун изчака двадесет минути, които му се сториха прекалено дълги. Наведе се над човека, който бяха донесли със себе си. От

третият бандит докторът бе смъкнал униформата. Сега бе облечен с нея. Неподвижното тяло се оказа на рамото на доктора.

— Сега ще опитаме да получим покана да се качим на борда на кораба и в лабораторията му. Да вървим, Мургатройд!

Той се запъти към неподвижното и мълчаливо сребристо кълбо, което скоро надвисна над главата му. Външният люк още беше спуснат във вид на стълба. Подметките му затропаха по металната плоча. Влезе в шлюзовата камера и заудря по вътрешния люк.

— Още един! — завика с пълно гърло. — Също е в безсъзнание, като другите. Какво да правя с него?

Вътре в шлюза би трябвало също да има микрофони, подобни на тези вън, но оттук няма да го чуят в диспечерската сграда. Келхъун се постара да придаде на гласа си достатъчно паника и недоумение:

— Това е третия който намерихме в безсъзнание! Какво да правя?

— Изчакай! — металният глас бе изпълнен с недоволство.

Трябваше да чака. Зад вътрешния люк се чуха стъпки, той се отвори и някакъв глас произнесе:

— Вмъквай го вътре!

Човекът, който му отвори се обърна с гръб към него и закрачи по коридора във вътрешността на кораба. Келхъун го последва, а Мургатройд ситнеше плахо зад тях. Люкът щракна и се затвори. Човекът в бяла манта крачеше напред. Той бе нисък и куцаше слабо. Едва ли можеше да се каже, че изглежда добре.

Келхъун прикриваше с тялото на бандита пистолета-пулверизатор и внимателно се заслушваше — няма ли да се чуят стъпки или друг страничен звук? Няма ли на борда друг човек? Очевидно, тук няма дори лаборант, ако се съди по началника на тази чудовищна операция. Въпреки че досега бе видял само гърба му.

Този слабичък и прегърбен човечец в бял халат бе отделено особено място в социалната система и си имаше собствена социална екологическа ниша. Намират се хора, които стават личности заради физическата си недъгавост. Прекалено много мъже и жени се стараят само да имат привлекателен вид. И завинаги си остават никакви. А някои с уродлива външност мъжествено приемат нещата такива, каквито са и стават хора. Но част от тях започва да се бунтува.

Сега, знаейки, че този човек бе използвал таланта си и изгубил неизброими часове уморителен и усърден труд, да изготви ново и чудовищно оръжие за изстребление, Келхъун можеше почти точно да опише жизнения му път. Той бе урод и обект на насмешки. И ненавиждаше тези, които му се присмиваха. Въображението му бе градило грандиозни фантазии за световно господство, където ще накаже всички, които мразеше. И в замисъла за мъст бе вложил цялата си бясна енергия. Той си бе изработил поразителна издръжливост и сила на волята, с които бе издигал план след план, интрига след интрига, крачка по крачка се бе приближавал към целта...

Келхъун познаваше няколко души с подобна съдба. Но те бяха тръгнали по друг път. Един от най-ценните работници в щаба на Службата имаше, меко казано, не съвсем обикновена външност. Но пет минути разговор с него и вие нямаше дори да си спомняте за това. И още президента на планета в съзвездието Лебед, учителят от Алфата на Кита, музиканта от... Можеше да си спомни още много такива хора. Но този прегърбен дребосък бе тръгнал по друг път, противоположен на мъжеството в природата. Избрал бе ненавистта и поражението в случая бе неотвратимо.

Те влязоха в лабораторията. Мургатройд се съживи — обстановката му бе позната: ярка светлина и блясъка на покритите с хром прибори и инструменти. Дори миризмата бе приятна и напомняща за дома. Той весело изрече:

— Чхи! Чхи!

Джуджето трепна и мигновено се обърна. Тъмните и блестящи очи се разтвориха широко. Келхъун даде възможност на безчувствения бандит да се плъзне от рамото му на пода, като се погрижи той да не се удари зле. Под униформата се показва якето на Медицинската Служба — Онзи в безсъзнанието бе закачил и дръпнал ципа.

— Моля за извинение — вежливо каза Келхъун, — но трябва да ви арестувам. Вие се обвинявате в нарушение на основните принципи на общественото здраве. Вие сте създали и разпространили епидемия с летален характер.

Дребосъкът се стрелна надясно и сграбчи нещо от масата. После се хвърли към доктора и се опита да го намуши с единственото оръжие, което се оказа под ръка.

Келхъун натисна спуська на пулверизатора, който вместо с боя бе зареден с декстретилова упойваща смес.

## VII

*„Всички наши мотиви и достижения са субективни. Ние живеем в границата на черепната си кутия. Но човек може да направи нещо, което иска и после с удоволствие да съзерцава резултата. Това удоволствие е субективно, но пряко се отнася с действителността и обективния космос край индивида. Също така типа на мотивацията и получаването на удоволствието са свръхсубективни, което е важен момент в поведението на човека. Много хора получават удоволствие от самосъзерцаването при определен контекст на обстоятелствата. Такива хора намират удовлетворение в трагическия жест, щедростта, мъдростта, значителността. Обективните резултати на такава представа рядко се взимат под внимание. Много често личността, омагьосана от съзерцанието на великолепието на собствената си драма на поведение е донасяла велики страдания. Защото тази личност и в мислите си, не е имала последствия на постъпките си и за още някой...“*

**„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“**

**ФИТЦДЖЕРАЛД**

Келхъун върза човечето с накъсани ивици от куртката на престъпника. Тази процедура бе извършена с особено старание. Първо

върза пленника си към стола, после го обви в пашкул, достатъчно сигурен и едва тогава се зае с оглеждане на лабораторията.

Мургатройд се бе изправил на задните си лапки и имитираше движенията на доктора. В голямата си част оборудването му бе добре познато: чашки на Петри, предметни стъкла, оптически и електронни микроскопи, автоклави, облъчватели, инструменти за микроанализ, термостати, в които културата можеше да се подлага на стотици видове температурни режими.

А тормалът се чувствуваше като у дома си.

Скоро Келхъун чу тих стон. Той се обърна и отиде при пленника.

— Здравейте — вежливо приветствува стопанина на лабораторията. — Вашата работа много ме интелесува. Между другото аз съм представител на Медицинската Служба. Тук дойдох за обикновена проверка и някой се опита да ме унищожи. На негово място бих разрешил да кацна, а после да ме застрелят с бластер. Но би било прекалено прозаично, нали?

В доктора се бяха впили малки черни очи. Изражението им се изменяше всяка секунда. Ту се изпълваха с ярост, близка до безумието, ту се оказваха хитри и проникателни. И често изказваха почти животински страх.

— Сигурно — каза разсеяно Келхъун, — сега няма особен смисъл да приказвам с вас. Още не сте успели да се успокоите и да прецените обстановката. Аз съм вътре в кораба и никой не може да ми попречи. Трима от вашата... рота касапи са извън строя за няколко дни... О, от свръх доза полисулфат — обясни той. — Това бе така просто, че аз бях убеден, че няма да се сетите. Аз ги „изключих“ с едничката цел да вляза вътре в кораба.

Пленникът, който приличаше на мумия, изломоти нещо нечленоразделно. Изглежда заскърца със зъби от бяс. После в гърлото му нещо забълбука и яростта излезе от контрол.

— Признавам, шокът е силен — определи Келхъун. — Но в известна степен се преструвате. Аз сега ще ви оставя сам, малко да се съвземете. Нужна ми е повече информация. Мисля, че вие ще предпочетете преговорите... при вашето положение... Но сам ще прецените.

Той напусна лабораторията. Към завързания престъпник чувствуваше само отвращение. Знаеше, че той е получил силен шок —

да бъде хванат така лесно и да не може да се освободи. Но част от този шок, бясната ярост бе така силна, че имаше опасност да премине в лудост. Келхъун хладнокръвно оцени положението и стигна до извода, че човак приел подобно предприятие и проживял такъв живот, а предположението му бе изградено в пълно съответствие с фактите, в буквалния смисъл на думите, може да изгуби ума си. Затова предпочете да напусне лабораторията и да не дразни повече пленника си.

Обиколи всички помещения на кораба, определи типа му, мястото, където е бил построен, състави в ума си план за превръщането му в безполезна черупка, която да не може да се вдигне в пространството и се върна в лабораторията.

Пленникът изтощено пуфтеше. На някои места ивиците плат се бяха поотпуснали — човечето явно се бе опитало да ги разкъса. Докторът деловито затегна възлите. Последва изблик на истерия, придружена с порой ругатни.

— Превъзходно — хладнокръвно отговори Келхъун. — Вие още не сте изстинали достатъчно. Когато се успокоите, ние ще разменим по няколко думи.

Той се насочи към изхода на лабораторията. От високоговорителя се чу глас и Келхъун затърси микрофона. Точно миг преди пленника да издаде с разпенената си уста някаква заповед, той го откри и го изключи.

— Вие още ли не сте определили причината? — мрачно се донесе дрезгавият глас. — Какъв е проблемът на онези момчета? На проверката още двама не се явиха. Тук започна нещо като паника. Разпространява се мнение, че местните лекари са ни заразили със собствена чума!

Келхъун вдигна рамене. Гласът му бе познат и принадлежеше на човека с командирския тон. Но сега бе глас на човек много разтревожен. Келхъун не му отговори. А онзи повтори още веднъж и още веднъж, почна почти да се моли. А после замълча. Какво имаше в него? Страх или ненавист? Точно не можеше да се каже. Възможно бе едното и другото.

— Популярността ви нещо пада — даде оценката си на завързания шеф на лабораторията Келхъун. Микрофона отдалечи на

безопасно разстояние от пленника. А до усилвателя намери приемник на космoфона.

— Хм! — възхити се докторът. — Подозрителен сте по характер. Дори на капитана не се доверявате, а! Съвсем типичен случай.

Пленникът разшава побледнелите си устни и изведнъж запита съвсем спокойно:

— Какво искате?

— Сведения — каза Келхъун.

— За себе си ли? И какви именно? Аз ще ви дам каквито искате сведения! — очите на пленника пробляснаха като полуобгорели въглени. — Мога да ви дам, всичко което пожелае вашето жалко въображение. Такива богатства, за които дори не сте мечтали.

Келхъун небрежно се отпусна на дръжката на креслото.

— С удоволствие ще ви изслушам — съгласи се той. — Но вие, както виждам, сте само един технически изпълнител на локална операция, при това не много мащабна. Убили сте само някакви си хиляди хора. И изпълнявате чужди заповеди. Какво можете вие да ми дадете?

— Това... — пленникът грубо изруга. — Това е само проверка. Изпитание. Дайте ми възможност да го завърша и ще ви направя управител на планетата. Дори нещо повече: Крал! Вие ще имате милиони роби. Стотици хиляди жени ще бъдат на ваше разположение!

— Едва ли ще повярвам на голи думи — равнодушно се произнесе Келхъун на казаното. — А подробностите?

Тъмните очи пламнаха, като въглени на бърз порив на вятъра. После, с усилие на волята, не по-малко яростна от гневното избухване, джуджето се застави да се успокои. Но това бе само външно спокойствие и бесът често се измъкваше наяве, особено, когато подсилваше думите си с някой жест. От отчаяние дори пуфтеше. Но в думите му имаше ужасна убедителност и ледена логика, такива подробности, че съмнение повече не съществуваше: планът бе съставен така грижливо и от самия него. Той бе убедил планетарното правителство, да му разреши да извърши изпитания. И начело — това бе просто необходимост — бяха поставили него. Скоро той ще има такава власт, страшна власт и сега се опитваше да подкупи Келхъун. Трудна бе подобна задача — да даде подкуп на работник от Медицинската Служба.



И това бе така ужасно.

Отнемането на Марис-3 е било, както се досещаше и сам Келхъун, полево изпитание на новия метод на междупланетна война. И когато планетата бъде заселена с нашественици, нищо не ще може да се направи. На нея ще може да живее изключително населението-узурпатор, което ще има имунитет към чумата.

— И които сега не са чак толкова весели — вмъкна забележка Келхъун, — колкото в началото.

Пленникът облиза с език устните си и продължи с монотонна и хипнотизираща убедителност. Щом приложимостта на метода бъде проверена, ще започне завоюването и на други светове, не само на нови колонии. Чумата ще атакува старите добре развити планети и лекарите ще бъдат безсилни към нейното въздействие. После корабите на нашествениците ще се появят и ще предложат на оцелелите шанс за живот, но при определени условия.

— Не изглежда съвсем професионално — забеляза докторът, — но ще донесе печалба, ако планът успее.

Цената на живота бе естествено робството. И които не приемат условията ще трябва да умрат.

— Но тези, които се съгласят, могат по-късно да се откажат от сделката.

Бледите устни на пленника се усмигнаха, но очите останаха все така студени и черни. Всяко въстание е осъдено на поражение. Избухването на недоволството ще бъде наказано с разсейването на нова чума. Така нито един завоюван свят не ще може да се освободи, нито една планета, избрана за завоюване, не ще може да се съпротивлява. Човек като Келхъун ще може да управлява десетки и стотици планети, той ще има своя звездно кралство. Освен това неговите данни и звания, които е получил в Медицинската Служба, го правят първи кандидат за Император! Ще стане абсолютен владетел на милиарди роби, които или ще изпълняват желанията му, или ще трябва да загинат.

— Виждам един малък пропуск — прекъсна го Келхъун. — Вие не споменахте нищо за Медицинската Служба. Как тя ще се отнесе към вашата система за планетарни завоевания?

Сега на пленника се наложи да впрегне цялото си красноречие. За няколко минути Функциите на Службата бяха сведени до

смехотворната им незначителност. Секториалните управления, които и така са достатъчно беззащитни, ще си получат заслуженото — без инфантилността на древните предразсъдъци, — ядрен удар, веднага щом операцията на Марис-3 бъде завършена. Келхъун се разтрепера. Пленникът заговори с още по-голяма страст и описа примамливите картини на светове, където всяко същество ще бъде роб на доктора...

— Това е достатъчно — прекъсна го той. — Узнах всичко, което ми бе нужно.

— Тогава ме развържете — радостно каза пленника и веднага след това трескавият му поглед прочете всичко, което бе изписано на лицето на Келхъун. Той не можеше повече да здържа истинските си чувства.

— Вие ще приемете предложението ми! — завика джуджето с набръчканото си старческо лице. — Вие не може да се откажете! Не можете!

— Защо пък не? — направи се на учуден Келхъун. — Най-малкото, безумният ви план никога не би успял. Законите на вероятността са против него. Трябва само да се започне и възникват маса неблагоприятни и случайни фактори. Пример — собствената ми поява тук. Аз съм неблагоприятната случайност и вие се набодохте на нея още при първото изпитание!

Пленникът отвори уста, но от гърлото му изведнъж нещо захърка, сякаш той се задави и в този му вид на него бе страшно да се гледа...

Келхъун с жалост вдигна пулверизатора, спря да диша и изстреля едно малко облаче декстретил.

Настъпи тишина и след известно време в нея тънко запищя сигнала на космофона.

— Викаме града — търпеливо повтаряше глас от космофона. — Не ви чуваме. Ако вие отговаряте, ние не улавяме вашия сигнал. Влизаме в подходяща орбита и ще продължим да ви викаме...

Келхъун изключи космофона, на което Мургатройд с удивление запита:

— Чхи!

— Наближава крайният срок — мрачно отговори докторът. — Цял транспорт щастливи преселници с подходящи имунизации се кани да кацне. Очевидно заедно с трансформаторите сме повредили и

стационарния космофон. А и ние сме достатъчно благоразумни да отговаряме на повикването. Но крайният срок се приближава. Там е критичната точка. Те скоро ще изпратят долу катер за разузнаване. Ще си изясняват причините за мълчанието. И това ще бъде нашият край! Нас също ще ни „изяснят“. Само ние с теб, Мургатройд, можем сега да променим ситуацията и никой друг. На работа!

Започна да се развиделява, когато те напуснаха кораба. Келхъун се намръщи при вида на величествената зора. Бе видял колата пред диспечерското здание.

— Тези момчета държат пръста на спусъка — заразсъждава той. — И с отворени обятия няма да ни посрещнат. Да вървя пеш при перспективата на светъл слънчев ден, не ми е в характера. Тогава да опитаме да вземем колата.

Той тръгна към диспечерската. От похода през изминалата нощ знаеше, че зданието няма прозорци към решетката. Въпреки това той предпазливо заприбягва от опора към опора. Когато стигна последната арка, до колата имаше само петдесетина метра.

— Да тичаме! — подкани той Мургатройд.

Келхъун и малкият тормал се затичаха през розовата светлина на зората. Успяха да изминат тридесетина метра, когато от сградата излезе някой и също се насочи към колата. За миг се спря поразен. В града не би трябвало да има живи непознати. Значи, това е обяснението на двамата изчезнали и двамата припаднали. Престъпникът посегна за бластера си.

Келхъун стреля първи. Съскащият заряд излетя и бластера в ръката на бандита се пръсна с гръм.

— Давай! — заповяда Келхъун.

Раздадоха се гласове. През малко прозорче надникна човек и видя доктора — непознат за него и при това въоръжен с бластер. Истинска покана за стрелба. Човекът нещо изкряска. Докторът вдигна бластера. И онзи се скри в зданието. Дим се понесе от мястото където попадна зарядът.

Малката групичка от двама члена стигна колата. Келхъун насочи пулверизатора към отвореният вход на диспечерската и вкара в него порядъчна порция пари на декстретила. Същевременно се придвижваше назад към колата. Мургатройд възбудено танцуваше до него.

Зазвъняха счупени стъкла. Тропот на крака в тежки обувки и разгневени гласове изпълни слуха. Доста хора бягаха към вратата. Но фойето бе пълно с упойващия газ. И всеки, който се окаже в него ще падне в безсъзнание.

Наистина някой падна. А от ъгъла на зданието изтича друг със зареден бластер в ръка. Но той трябваше да се прицели, докато Келхъун само да натисне спусъка, което и стори.

Отново се разнесоха викове в сградата и бесен тропот. Последва тъпото падане на тела. Някакъв изстрел възпламени парите на декстретила. Взрива събори част от покрива и се посипаха парчетии от покритието. Прозорците излетяха от рамките си.

Келхъун се притисна до колата. Край него се плесна разряд на бластер. Докторът натисна спусъка и прокара дулото по фасадата на сградата. От него се вдигна стълб строен дим и заиграха веселите езичета на пламъците. Още един бандит се изтърколи на земята. Някой завика панически:

— Нападат ни! Туземците хвърлят гранати! Рейли, помощ! По-бързо!

Някой викаше помощ по радиото. Всички бандити, които сега са без работа или скитат из града за плячка, ще се затекат на призива. Ловците ще бъдат с коли...

Келхъун хвърли Мургатройд на седалката, хлопна вратата, завъртя ключа на хранването и с бясно изсвирване на гумите се понесе надалеч.

## VIII

*„Трябва да се признае, че човек е обществено същество, в подобен смисъл мравките и пчелите също са обществени, макар при хората обществеността да е друга. Процъфтяването на един мравешки град се дължи на естествените закони, опазващи този град от неблагоприятното въздействие на известна част от членовете на града. За предотвратяването на асоциалните постъпки е малко наличието на инстинктите. Те мутират, както и формата. И е недостатъчно да се спомене социалното въздействие на обществото — при мравките това ще бъде унищожаването на особите с неправилно поведение. Естествените закони на природата предпазват мравуняка от инстинктивното управление, което може да го разруши, а също така и от инстинктивното управление, необходимо за съществуването на града като цяло. Най-общо казано, има естествени закони и сили, които защитават обществото от собствените отделни членове. В човешкото общество...“*

**„ВЕРОЯТНОСТ И  
ПОВЕДЕНИЕТО НА  
ЧОВЕКА“**

**ФИТЦДЖЕРАЛД**

Автострадата бе великолепна. Колата просто летеше. Радиото изригваше развълнувани гласове. Описани бяха начинът на отвличане

на колана, самата кола, цвета и, посоката в която бе изчезнала. Гласовете настояваха да бъде настигнат, спрян, диверсанта унищожен!

Заговори друг човек и със ледено спокойствие започна да изстрелва заповеди.

В това време колата на Келхъун се изкачваше по някакво нанагорнище. Скоро се оказа между две кули, когато насреща му изкочи друга кола. Той взе с лявата си ръка бластера и в мига, когато машините се разминаваха, натисна спусъка. Избухна огън и се вдигна висок стълб дим. Огненото кълбо загуби управление, проби оградата и като космат метеор се хвърли в пропастта.

Радиото задърдори. Някой бе видял проблясването на взрива. Хладнокръвният глас на командира застави всички да млъкнат.

— Ей, ти — заповяда командирът. — Щом си го засякъл, долагай!

— Чхи! Чхи! Чхи! — развълнува се Мургатройд.

Но Келхъун нищо не започна да докладва.

— Следователно, той е ударил някой от нашите — направи извод хладнокръвният глас. — Догонете го и го изгорете!

Колата на Келхъун като стрела се пронесе по наклонената връзка към моста и на завоя се залюля на две колелета, заобиколи зданието... профуча между двата небостъргача... изкочи на страничното отклонение... стигна до разклонението и зави надясно... Но онези по радиото не млъкваха. На един от бандитите заповядаха да заеме на край най-високата кула, откъдето се виждаха всички пътища от долното ниво. Група от четири коли се захвана с гоненето. На всички бе заповядано да стрелят в самотния жълт беглец. Да бъдат непрекъснато в група и да стрелят по всяка единична кола! И непрекъснато да докладват!

— Подозирам — каза Келхъун на възбудения Мургатройд, — че това се нарича тактика на боя. Ако успеят да ни обкръжат... Въпреки че не са чак толкова много. Но ние трябва да излезем вън от града. Значи...

Възбуден глас докладва — колата на Келхъун бе засечена от ажурния мост, водещ към най-високия небостъргач на града. Насочва се към...

Келхъун веднага измени посоката. Досега бе срещнал само една машина. Сега се движише по празната автострада, между сгради с

мъртви изцъклени прозорци, които втрещено наблюдаваха беглеца.

Сцената напомняше нощен кошмар. Колата на Келхъун се забиваше в пустотата между красиво извиващи се мостове, акведукти, прелези, надлези, детелинови листа на кръстовищата, край основните и второстепенните артерии на града и навсякъде се виждаше пълната неподвижност на празния град. Въздухът свиреше, колелата свистяха и поглъщаха разстоянието, светеше весело слънце и безгрижно плаваха облачета високо в небето. Никакъв признак на опасност не се забелязваше. Само чуващите се по радиото гласове. Бяха го видели на завоя на... после там и там... и само щастливата случайност го спаси от чакащата го засада, като зави на другата страна...

Вляво забеляза зелената трева и дървета. По дълъг спусък Келхъун се насочи към един от малките паркове.

Но едва се показва над каменния парапет и покривът на колата избухна и се изпари, като само по чудо не получи нараняване. Някой бе уцелил колата с бластер. Като зави наляво и спря в някакви гъсти храсти, Келхъун се изтърколи от купето, като не забрави да издърпа и Мургатройд. Двамата се мушнаха в зелената гъстота на младата гора. Докторът инстинктивно продължаваше да стиска пулверизатора.

Той побягна, а със свободната си ръка заизтръсква капчиците метал от дрехите и кожата си. Изгорените места боляха адски. Но този, който бе стрелял, реши, че е уцелил Келхъун, още повече, че след попадението кората се блъсна в гъстия храсталак. Човекът първа доложи за успеха си и после се отправи да погледне трупа на жертвата. Появиха се първите машини. Докторът трябваше колкото се може подалеч да се изтегли от това място.

Чу се шумът на идващите коли. Те ще стрелят по всяка единична машина! Спирачките заскърцаха, разнесоха се гласове. Келхъун не си губеше напразно времето и беше вече накрая на парка. Видя пред себе си път, а зад него ниска каменна стена, която веднага позна. Служебните магистрали частично се закриваха от подобни стени. По една от тези магистрали той бе проникнал в града. Побърза да се прехвърли през стената. Мургатройд не закъсня да го последва.

Оградата се оказа от тази страна доста висока и Келхъун при приземяването едва не падна. И веднага чу характерния шум на гуми — през мястото, където бе минал преди миг профучаха две коли.

Тръгна и започна да куца от болката. През желязна врата проникна в най-близкия вход на зданието. Изгарянията по кожата просто го пареха, а удареният крак започна да изтръпва. Заизкачва се по стълбите. Мургатройд подскачаше след него. Като се изкачи достатъчно високо, погледна навън. Колата му стоеше на границата на пътя и парка и около нея сновяха преследвачите. Очевидно те предполагаха, че той е някъде там, сред храстите и се разпръснаха във верига. Енергичен човек изричаше заповеди.

Двадесетимата бандити започнаха да прочесват парка. А остен това пристигна и подкрепление. И веригата с изстрели от бластерите безмилостно изгаряше храстите по пътя си.

Келхъун мълчаливо наблюдаваше. И изведнъж премина ужасна мисъл. Преди два дни той бе споменал за мощен стълб дим. Щом бегълците видят дима, те ще тръгнат на помощ, а той нямаше никакво желание да ги вика. Но те спокойно могат да изтълкуват вдигналия си дим именно като сигнала!

— По дяволите! — мрачно сподели с Мургатройд. — В края на краищата всяка поредица благоприятни случайности си има граница. Нужно е да се почне нова последователност на събития. И така, започваме отначало! Нова политика!

Той огледа помещението и направи необходимите приготовления. После се върна при прозореца и го отвори.

Започна да стреля с бластера. Растоянието бе голямо, но при минимално разширяване на лъча, той успя да поразии достатъчно бандити, преди те да се устемят като тълпа към зданието. Прикриваха се с плътен заслон бластерен огън. Фасадата задимя. Изсипаха се стъкла на ситни парчета.

— Сега — каза Келхъун, — ние трябва да превърнем преимуществото им в жива сила и огнева мощ в неблагоприятно обстоятелство.

Те са много и затова няма особено да се страхуват. На работа!

\* \* \*

Като видя четирите коли с въоръжените бежанци, Келхъун изкочи на пътя и размаха високо празните си ръце. Не му се искаше



своите да го застрелят по грешка. Обкръжиха го измършавяли, но оздравяли хора. Той побърза да каже на Ким:

— Всичко е наред. Събрал съм цяла колекция от пленници, но засега не е нужно да ги захранваме венозно. Откъде имате тези коли?

— От ловците — изплю се Ким небрежно. — Ние ги убихме и взехме колите им. Същевременно намерихме други бежанци, излекувахме ги и скоро те ще се изправят на крака. Половината от нас имат оръжие.

— Сега оръжие имаме достатъчно и дори ще остане. Всички бандити мирно спят, или почти всички... Някои от тях ударих с бластера и те никога няма да се събудят. Повечето започна щурм на едно здание. Известно време не ги пусках въпре, а после подсигурих декстретил за системата на вентилация. Заедно с Мургатройд изчакахме нужното време и с помощта на полисулфата разтеглихме периода на безсъзнанието. Нови неприятности не очаквам от тези убийци. Но трябва веднага да се върна на кораба им. Погрижих се да не могат да стартират. Но на орбита около планетата се намира транспорт със заселници, който иска разрешение за кацане. Единственият космофон е в кабината на кораба. Ако на орбитата не получат отговор... Аз искам вие да говорите с тях.

— Ние ще помогнем на кораба им да кацне — каза широкоплещестият брадат мъж, — а после ще ги застреляме, когато си покажат носа навън.

Келхъун поклати глава.

— Напротив — усмихна се той. — Вие ще наденете формата на пленените. Нека радостните гости ви видят на екрана. Ще играете ролята на тези, които сега спят мирно. И ще кажете, че чумата отначало е действувала прекрасно, унищожила е населението на планетата, но после е мутирала и се е превърнала в няколко нови разновидности бактерии. И доста хора от командата са заболели и загинали. Вие, петимата оцелели засега, ще ги молите да кацнат и да ви спасят. И ще опишете Марис-3 като свят на който повече няма да има никога живот. Мутиралите бактерии започнали да убиват дори животните, а птиците падали мъртви от небето. И ще се молите да ви върнат обратно в къщи.

Брадатият погледна Келхъун и после каза:

— Но те няма да кацнат!

— Разбира се — съгласи се Келхъун. — Така ще бъде, те няма да кацнат. Ще бързат да се върнат в къщи. И да съобщат какво е станало. Те ще бъдат умрели от страх, ами ако ваксинациите също започнат да мутират? И какво ще стане на тяхната планета, когато се върнат?

— Те ще избият властниците си — яростно изрече Ким. — И ще се постараят да го направят преди да умрат сами от въображаемата чума. Те ще вдигнат въстание. Ако някой го заболи корем, от страх ще бъде готов да къса със зъби и нокти правителството си по единично и заедно. така ще отмъщава за въображаемата си скоро смърт. Защото ще смята, че правителството ще го е убило.

Ким дълбоко въздъхна, усмихна се, но в очите му нямаше веселие.

— Това ми харесва — произнесе с ледено спокойствие. — Много ми харесва.

— Как смяташ — запита Келхъун, — ако би възникнала империя, държаща се на страха от епидемии, колко дълго би просъществувала свободата на основната планета? Населението ѝ би било покорено по същия начин. Изобщо, изплашете ги, както следва. Видът ви е достатъчно жалък, да предизвика нужното впечатление. Медицинската Служба ще се заеме с тяхната планета, но мисля, че тази планета не заплашва здравето на Галактиката.

— Така е — съгласи се Ким, понечи да тръгне, но се спря. — Какво ще правим с пленниците?

Келхъун вдигна рамене.

— Нека спят, докато не поправим решетката. В тази работа те могат да ни помогнат.

— Но те до един са убийци — изръмжа брадатият.

— Вярно е — съгласи се Келхъун. — Но да ги линчуваме е недостойно и ще възникне вероятност за неблагоприятни реакции-случайности. Нека първоначално се заемем с тези, които са на орбита горе.

Така направиха. Странно нещо, но изглежда, създавайки видимост на катастрофа по-сериозна от тази, която бяха преживели, те го извършваха с детско удоволствие. Очите им радостно проблясваха.

Транспортът с неудачните заселници се върна обратно. И пътят им не е бил приятен. След приземяването те побързали да напуснат космодрума и разказвали навсякъде историята си. Започнала

неконтролируема паника. Хората били убедени, че чумата е заработила против тях.

Нивото на смъртност рязко се повиши, особено сред управляващите слоеве и почти съответствувало на тези, които биха загинали в случай на истинска пандемия.

А на Марис-3 нещата тръгнаха по мед и масло. Около осемдесет граждани бяха открити и излекувани. Те подготвиха наказанието на още мирно спящите бандити. Без никакво съмнение операцията достави на оцелялите истинско удоволствие. Решетката за кацене бе ремонтирана и приведена в работно положение. После се заеха с кораба на бандитите — разглобиха двигателя, извадиха от строя приборите, източиха горивото от планетарните двигатели — то сега щеше да послужи на корабчето на Келхъун. И естествено, бяха извлечени от гнездата им всички спасителни лодки.

После престъпниците бяха събудени един след друг и ги натовариха на черупката в която се бе превърнал кораба им. Сега той се беше в състояние нито да мине в свръхпространството, нито да се движи с ракети, нито да изпраща сигнали. Екраните бяха мъртви, част от тях отиде за ремонта на медицинския кораб.

А после с помощта на решетката, Келхъун сам се убеди в правилността на изчисленията, бандитите бяха изхвърлени на орбита, където да чакат пристигането на съдебните власти. Всеки опит за бягство бе сигурен начин на самоубийство.

— А сега — каза Келхъун, — когато планетата е изчистена от бандитите, аз трябва да прехвърля на решетката корабчето си. Ние ще презаредим акумулаторите на Духън. До града мога да прелитам и на ракети, но до щаба на Службата пътя е къде по-дълъг. Там ще подам рапорт. И тук ще изпратят специален отряд, който ще се захване с планетата и бандитите на орбита. Това не е вече моя работа. Може би ще ги съдят на Детра-2. А през това време нека си помислят над това, дали им е останала още съвест.

Ким се намръщи.

— Ти нещо криеш от нас. Ние забравихме, че на борда е и главатарят им, микробиолога. За него трябва специално наказание!

Келхъун каза спокойно:

— Отмъщението влече след себе си неблагоприятни случайни последици. Наказанието има смисъл, ако съществува надежда да се

изправи поведението на човека. А този тип нищо не може да го оправи, след маниакалните му планове за вселенско господство начело на империя от роби.

— Той е убиец — изхриптя Ким. — Това тук е дело на неговите ръце! Заслужил е...

— Смърно наказание ли? — завърши Келхъун думите му. — Ние нямаме право на такава присъда. Освен това спомнете си, къде се намира сега.

— На орбитата — развесели се лицето на Ким. — И с него е цялата група касапи. Нищо друго не им остава, освен...

— Вие не сте създали тази ситуация — студено произнесе Келхъун. — Сам се е набутал в нея. Вие просто сте му намерили безопасен и сигурен затвор. По-добре да забравим за него.

Ким имаше вид на зашеметен. Тръсна глава и така се опита да си проясни мислите. постара се да изхвърли от главата си мисълта за човека, който превърна живота им на планетата в един кошмар. После бавно каза:

— Ние бихме искали да направим нещо за вас.

— Ако ми поставите паметник — каза докторът, — след двадесет години, никой няма да помни, защо е издигнат. Вие с Хелън се каните да се ожените, нали? — Ким кимна и Келхъун продължи. — Тогава, ако сметнете за възможно, наречете ваше дете на моето име. То ще пита, защо има такава име и така паметта за мен няма да умре цяло поколение.

— Много по-дълго — обеща Ким. — Тук никой няма да ви забрави!

Келхъун само се усмихна.

След три дни, шест повече от срока на санитарната инспекция, решетката изхвърли кораба в пространството. Прекрасният град-столица бързо изчезна от погледа. Келхъун насочи траекторията на пътя право в съзвездието Кит, където се намираше щаба на Сектора. После премина в режим на подпространствен скок.

Вселената се завъртя като пумпал. Стомахът на Келхъун два пъти сякаш се преобръща и изпитвайки неприятното чувство на плъзгане по конуса, запрегльща мъчително. Мургатройд хълцаше непрекъснато. Сега край кораба нямаше физическа вселена. Пълна тишина. Но след няколко секунди кабината се изпълни с различни шумове, случайни

звуци, така необходими за поддържането на психиката на човека в нормално състояние през дългата самота на полета, когато корабът се носи тридесет пъти по-бързо от лъча на светлината.

Настъпи време за безделие. В подпространството нищо друго не остава, освен да си почиваш.

Мургатройд започна да чисти дългите си мустачки с дясната си лапичка. И същевременно затърси по-меки места, където да се изтегне удобно и да заспи.

— Мургатройд — строго каза Келхъун. — Трябва да ти направя сериозна бележка. Ти прекалено старателно ни имитираш! Ким забеляза, как се опитваш да инжектираш на пленниците допълнителна доза полисулфат. Бива ли така! И откъде откъсна спринцовката? Нали така можеш да ги убиеш. Аз лично смятам, че това не би било чак толкова лошо, но от гледна точка на Медицинската Служба постъпката ти е неетична. Професионалистите трябва да потискат чувствата си!

— Чхи! — каза Мургатройд, сви се на кълбо, покри с опашката си носа и се наклони да подремне.

Келхъун удобно се настани на леглото, взе книгата, която така и не успя досега да прочете. Това бе „Вероятност и поведението на човека“ на Фитцджералд.

Започна да чете, а корабът се носеше през пустотата.

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.